

SITUATION

#294

MAJ 2022
ÄRGÅNG 27

S

T

H

L

M

PRIS: 80 kronor
SÄLJAREN ERHÅLLER HÄLFTEN

Anhörig

En son, en syster och en mamma berättar om **livet bredvid beroendet**

Läs om Ann och hennes son Jens, Celina och hennes mamma Åsa, Johan och hans syster Malin. Det här är deras berättelser. Om kärlek, stolthet, vrede, sorg, skuld, oro och hopp som väcks och släcks och väcks igen. En mamma och en son. En syster och en bror. En dotter och en mamma. I livet. Bredvid varandra i beroendet.

JOHAN WICKLÉN | NÄR HYLLORNA TÖMS | MADELEINE MARTIN | DALIJA ACIN THELANDER

**STORPANTARE,
THIS IS FOR YOU!**

Välkommen till
**Stockholm citys
snabbaste pantstation.**

**PANTA MASSOR,
cash direkt i handen.**

T-bana Hötorget
Kungsgatan mot Drottninggatan – Sveavägen norrut

**VÄRLDENS MEST
PANTADE
HUVUDSTAD**

Varje dag bidrar en miljon stockholmare till
att få det svenska pantsystemet att snurra.

Och vet du kära pantare. Ni är alla hjältar i
Världens mest pantade land.

PANTAMERA

INNEHÅLL

MAJ 2022

Johan Wicklén

Med boken *Vi ger oss aldrig* går han till källorna och tecknar den svenska narkotikapolitikens historia. Som i decennier, styrd av ovetenskapliga moralargument, dödat människor. Och får fortsätta att göra det.

Sidan 14.

EMIL FAGANDER

JOSEFIN HEROLF

När hyllorna töms

Om krig och konflikter i omvärlden blir sådana att Sverige tvingas stänga sina gränser, hur ska vi då klara av livsmedelsförsörjningen? Vems ansvar är det att du ska kunna äta dig mätt och hålla svälten från dörren? Hur länge kommer det att finnas mat kvar på hyllorna i affärerna i Stockholm?

Sidan 30.

Krönika: Ulf Stolt

Linn hjärta Ahmed.

Sidan 13.

Omslag #294

Månadens
anhörigomslag
är formgivet av
Johan Olsson.

Anhörig

MAGNUS SANDBERG

En syster och en bror. En mamma och en son. En dotter och en mamma. I livet. Bredvid varandra i beroendet.

Möt **Ann** och hennes son **Jens, Celina** och hennes mamma **Åsa, Johan** och hans syster **Malin**. Det här är deras berättelser. Om livet som anhörig. Om kärlek, stolthet, vrede, sorg, skuld, oro och hopp som väcks och släcks och väcks igen.

Sidan 20.

ALLTID I SITUATION STHLM

7 Brillant

Kapellmästarinna Mia Öhrqvist.

10 Gata fram och tillbaka

Vänskapsvägen, Stora Essingen.

12 Situation Waldersten

Månadens bild av konstnären
Jesper Waldersten.

45 Korsord

Lös månadens kryss.

46 Svepet

Madeleine Martin som Lea, placebo
inte magi, Xodus med mera.

48 Dåtid Sthlm

Maj 1987.

GATUPLANET

5 Säljaren

Göran Texen, Arsenalsgatan.

18,28 Med egna ord

Säljarnas sidor – texter från gatan.

38 Min Plats

Ronny Lejon, Skånegatan.

37 I gatuplanet

- Beroendevården satsar på kultur
- Ny boendeform i Märsta
- Depression ger lägre inkomst
- Mind sänder podd om psyket.

SITUATION

REDAKTION Chefredaktör och ansvarig utgivare Ulf Stolt, ulf@situationsthlm.se, 08-54595390 **Reporter** Maria Hagström, maria@situationsthlm.se

Art Director Johan Olsson **Webbredaktör** Jenny Lindroth **Medverkande fotografer och illustratörer** Josefin Herolf, Anneli Hildonen, Magnus Sandberg, Jesper Waldersten.

För osignerat material svarar redaktionen. Redaktionen ansvarar ej för insänt icke beställt material. **Hemsida** www.situationsthlm.se **E-post** red@situationsthlm.se

Räckvidd 101 000 läsare (Orvesto konsument helår 2021) **Upplaga** 14 600 ex/mån (TS helår 2021) **ISSN:** 1400-4437 **LEDNING & ADMINISTRATION VD** Pia Stolt, pia@situationsthlm.se, 08-54595387

Adress Torkel Knutssongatan 37, 118 49 Stockholm **Tel** 08-54595381 **Organisationsnummer** 556649-1071 **Bankgiro** 5774-9327 **SOCIAL VERKSAMHET** Verksamhetschef, sociala

verksamheten Jenny Lindroth, jenny@situationsthlm.se, 08-54595388 **Samordnare** Ingemari Olofsson, ingemari@situationsthlm.se, 08-54595381, Jonas Svensson, jonas@situationsthlm.se, 08-54595381 **Telefonnummer distribution** 08-54595381 **Öppettider** Måndag till fredag kl. 8-15.15 **Organisationsnummer** 802411-1497 **Bankgiro** 5357-3259 **Gåvokonto** Bg 431-2252

ANNONSERING & PRENUMERATION Herman Sundgren, herman@situationsthlm.se, 08-54595394, Sousie Saboh, sousie.saboh@mediakraft.se, 073-3109093,

Robert Wallner, robert.wallner@mediakraft.se, 070-992 53 43 **Privatprenumeration** 11 nummer kostar 880 kronor **E-post** situationsthlm@flowyinfo.se **Tryck** V-TAB Vimmerby 2020

Miljö Plasten runt tidningarna är en PE-folie. Den är återvinningsbar och lämnas i containern för plast vid återvinningsstationerna.

Till dig med
en adress.
För dom som
saknar en.

SBAB stödjer Situation Sthlm på flera sätt i syfte att bidra till en bättre boendesituation för dom tusentals människor som lever i hemlöshet i Sverige idag.

Tack för att du också gör det!

SBAB!

FAKTA HEMLÖSHET

33 250 personer lever i hemlöshet i Sverige, enligt Socialstyrelsens definition av hemlöshet.

Där ingår personer i akut hemlöshet, personer som saknar boende efter institutionsvistelse, personer som bor inom den sekundära bostadsmarknaden och personer som bor kortsiktigt hos familj, släkt eller andra privatpersoner.

I Stockholm vistas enligt den senaste mätningen 7 247 hemlösa personer och av dessa lever 1 558 i akut hemlöshet.

OM SITUATION STHLM

Sedan 1995 säljs Situation Sthlm av hemlösa människor i Stockholm och Mälardalen.

Konceptet med gatutidningsförsäljning har visat sig vara en framgångsrik metod att arbeta med hemlösa människor på, eftersom det ger tidningssäljaren en möjlighet att tjäna egna pengar genom att arbeta, samtidigt som tidningen – i sig – fungerar som en kanal för påverkan, opinionsbildning och debatt kring frågor som rör de hemlösa säljarnas situation.

Situation Sthlms sociala verksamhet med arbete och sysselsättning, individuellt stöd och motiverande samtal, skri-varverkstad och möjlighet att ha sin post hit, café, tillgång till datorer, telefon och juridisk rådgivning, fyller en mycket viktig funktion för de hemlösa människor som tar del av verksamheten.

Närmare 80 procent av Situation Sthlms säljare upplever en positivt förändrad livssituation sedan de började sälja Situation Sthlm.

"Jag började sälja Situation Sthlm i slutet av nittioalet."

Göran Texen

JOHAN OLSSON

Första dagen tillbaka i dag?

– Ja, det är nåt år sen jag slutade senast. Jag började sälja när redaktionen låg på Roslagsgatan i slutet av nittioalet, jag hade nummer 21 på mitt säljarleg då. Då sålde jag i åtta år på heltid. Sen fick jag ett arv, köpte en husvagn och flyttade till Rösjöns camping.

Vad har du gjort sedan dess?

– Bland annat jobbat med naturvård i Sollentuna kommun i 15 år. Men nu ska jag sälja tidningar igen.

När Göran Texen sålde Situation Sthlm på nittioalet stod han på Arsenalsgatan. Nu har han Arsenalsgatan, och Kungsträdgården, som sina säljplatser igen.

Situationist "Dela gärna våra inlägg så hjälper du andra att hitta säljare."

Gillas av ahildonen och 380 andra
situationsthlm Säljarkollegorna Lenä och Hasse tar en kaffe och umgås lite på redaktionen innan nästa försäljningspass.
Köp aprilnumret med Ali Boualala – swish eller kontant går bra!

Låt *Situation Sthlms* säljare bli en del av ditt sociala medieflöde. Följ oss på Instagram: @situationsthlm.

Gillas av ahildonen och 225 andra
situationsthlm Säljaren Kirie om film:
"Jag gillar Terminator 2, han är så cool när han dör i slutet. Star Wars gillar jag också".
Köp aprilnumret av Kirie i Örminge Centrum och dela gärna så fler hittar honom!

SAGT I SOCIALA MEDIER

FACEBOOK @Emelie Svensson **Nästa gång jag besöker Stockholm så ska jag köpa ett nummer av er!**

INSTAGRAM @sprutruskan **Underbar gåva, lite "avis" nästan. Behåll kämparglöden. Kram.**

FACEBOOK @forzadaniel12 **Härligt att se att du mår bra Yusif min vän! Glad påsk och lycka till i livet!**

INSTAGRAM @ateljefalken **Härligt foto! Detta märkliga möte, mellan vårljus och vintrig nederbörd.**

Instagram: @situationsthlm

Facebook: Situation Sthlm

Twitter: @SituationSthlm1

UR ARKIVET: # 207, NOVEMBER 2014

Ulf Lundell fyller 65 år och tycker det är besynnerligt med människor som inte är oerhört intresserade av väder, kvantfysik och Higginspartiklar. Ett sorgebud förändrar livet för alltid – vi träffat en präst, en polis och en läkare i vars yrke det ingår

att lämna dödsbud. Vad betyder trycket på Stockholmarens t-shirts och intresset för publika samtal – debatter, panelsamtal, livepoddar – bara ökar.

Josefin Bernhardsson publicerar avhandling om genusnormer för alkoholdrickande: "Kvinnor förväntas behålla kontroll".

Lottie Knutsson debuterar med boken *Nöd-rop*, **Alexandra Dahlström** långfilmsdebuterar med *All we have is now*, **Elephant** släpper "One more" och **Thorsten Flink** släpper *Till flickorna på Upplandsgatan 71 från fiaskot mittemot*.

Dyke Hard visas äntligen på bio, det är antirasistiska film dagar på Zita och schackstormästaren **Pia Cramlings** favoritpjäs är löparparet.

@fluxerum (via Instagram):

"Fin dikt! Så härlig presentation."

Många kommentarer i sociala medier på säljaren Torbjörns uppläsning av sin dikt. Fler texter av honom finns under vinjetten "Med Egna Ord".

Ledare

Anhöriga om livet bredvid beroendet

MARIA HAGSTRÖMS omslagsreportage har legat halvklart ett tag.

Om jag minns rätt gjorde hon de första intervjuerna för något drygt år sedan. Hon skrev nästan klart det då men sedan blev det liggande, annat kom emellan.

Jag är glad att hon inte glömde bort det, utan föreslog att vi skulle göra klart det och publicera det. Hon kompletterade med några nya intervjuer nu på våren och vi såg till att vara med med en fotograf när de möttes så vi kunde fotografera Ann och hennes son Jens, Celina

och hennes mamma Åsa, Johan och hans syster Malin.

För det här är deras berättelser. Om kärlek, stolthet, vrede, sorg, skuld, oro och hopp som väcks och släcks och väcks igen. En mamma och en son. En syster och en bror. En dotter och en mamma. I livet. Bredvid varandra i beroendet.

FÖR NÅGRA ÅR sedan, i *Situation Sthlm* # 260, aprilnumret 2019, skrev vi ett reportage om vad som händer i Stockholm vid ett omfattande strömavbrott.

Där talade jag bland annat med Misse Wester, professor på Lunds universitet, avdelningen riskhantering och samhällssäkerhet, om hur människor skulle agera och reagera.

– Ser vi på Aleppo, till exempel, där ett inbördeskrig pågår, de äter inte upp varandra eller slåss, man håller ihop sin egen grupp.

Vi får hoppas det blir så här också. När hyllorna töms om gränserna stänger.

SVT-journalisten Johan Wicklén har gått grundligt till källorna och berättar den svenska narkotikapoli-

tikens dödliga historia i boken *Vi ger oss aldrig*.

Stockholmssoffan har rätat lite på ryggen i Vällingby, Madeleine Martin slåss inte bara för sig själv i "Lea" och enligt Karin Jensen är placebo inte magi utan naturligt.

Ulf Stolt
chefredaktör & ansvarig utgivare
ulf@situationsthlm.se

BRILJANT

Kapellmästarinna

Mia Öhrqvist, i Fruängen lagar och klär om båt dynor och kapell.

– **JAG MÄRKER AV** att det har blivit många nya båtägare under pandemin. Under de fjorton år jag hållit på har båtarna blivit större och större. Det är inte ovanligt att det är tjugo till trettio dynor i en båt nuförtiden.

– Jag jobbar sex dar i veckan nu. Måndag till fredag klär jag om båtdynor och på lördagarna lagar jag kapell, sätter dit rutor och dragkedjor. Jag skulle önska att kunderna såg över sina kapell lite bättre vid uppdragning så att de inte behövde bli så omfattande reparationer.

– När jag jobbar med en dyna vänder jag på den ungefär trettio gånger. Jag börjar med att ta mått på den gamla dynan, klippa till tyget, se till att det har en bra passform och sen nåla. Största jobbet är innan jag syr. Det krävs kraft för att kränga på tyget på dynan eftersom den är i polyeten och lite kärv. Jag gör också kantlister och klädda knappor.

– Jag gör dynor lika ofta till segelbåtar som motorbåtar. Ägare till äldre båtar vill ofta ha dynor i färgerna Marinblå, Captain Navy Blue, Ocean, eller Power Blue som går åt det gråblå hållet. De med nya båtar vill ha antracitgrått och mer stilrent. Folk kan sitta här i flera timmar och välja färg.

BERÄTTAT FÖR **GERD ERIKSSON**
FOTO AV **MAGNUS SANDBERG**

HUVUDSTAN

1

muslim, Ebrahim Umerkajeff, kom till Stockholm i samband med Stockholmsmässan 1897 som ung, fattig äventyrare. Längre var han Sveriges enda muslim, han gifte sig, hade päls- och mattaffär på Birger Jarlgatan och våning på Östermalm. I religionsvetaren och islamforskaren Simon Sorgenfreis bok *De kommer att vara annorlunda svenskar* – titeln ett citat av Olof Palme från ett radiototal från 1964 om att bejaka det internationella samhället – berättas historien om honom och Sveriges första muslimer.

Med upprätad sofffrygg i Vällingby

DESIGN Den klassiska gröna Stockholmssoffan med sina 19 smala träribbor och bockade stommar är ritad av arkitekten Gunnar Asplund. Den presenterades första gången på Stockholmsutställningen 1930 då funktionalismen gjorde sitt inträde. Och det är i färgen som heter Stockholmströg som vi känner den mest.

– Men i Vällingby centrum och Solursparken finns den i både vitt och teakfärgat. Teakfärgat för att den ska anknyta till träpanelen på fasaderna i centrum. Jag tror att det finns ett fyrtiotal Stockholmssoffor där. Den ursprungliga soffan var just vitgrå, säger Magdalena Möne, landskapsarkitekt på Trafikkontoret.

Från början lutade soffan lite mer bakåt, men för att göra den mer tillgänglig har ryggen rätats upp lite och den har också försetts med armstöd. Det är en tradition att

NORDIC PARKS

sofforna inte ska sitta fast utan gå att flytta på vid behov som ett led i att vara funktionella.

Sofforna står numer utomhus året runt och det är ribborna i ytterkant, längst ner och längst upp, som slits

mest och behöver bytas först. **Varför tror du Stockholmssoffan fortfarande finns kvar?**

– För att den är tidlös och har en generös utformning.

GERD ERIKSSON

"Jag har sett liknande projekt utomlands, det känns väldigt kul att nu kunna göra en sån här sak i Sverige."

Konstnär Kristoffer Ekman, Hornstullsbo, som gjort en vepa av bilder från Hornstull i format 17 gånger 13 meter som ska täcka en bygställning på Bergsundsgatan 24 under fasadrenoveringen.

AI som hjälp vid psykisk ohälsa

DIGITALT De senaste åren har organisationen Mind tagit emot allt fler samtal i sina stödlinjer. Behoven för stöd vid psykisk ohälsa är stora och fler verktyg behövs. Mind startar nu därför Mindhouse, en webbaserad plattform som med artificiell intelligens ska få användarna att hjälpa sig själva och andra.

Användaren får svara på frågor via ett självskattningsformulär för att sedan hänvisas till specifika rum med olika verktyg och innehåll, som minispel, quiz, filmer, berättelser och data.

Projektet ska även rusta anhöriga, bland annat genom träning på medmänskliga samtal.

– Via Mindhouse hoppas vi att fler människor ska kunna få skräddarsytt

OLDFATHER

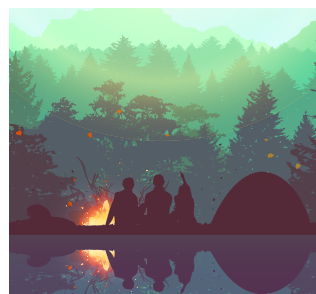
stöd utifrån sin situation, säger Eva Struving på Postkodlotteriet, som finansierar det tvååriga projektet.

Mindhouse väntas kunna ta emot 90 000 besök på plattformen.

MARIA HAGSTRÖM

Sovsäcksseminarium

FESTIVAL Prova på sovsäckar eller surring av trefot till eldstaden, det är två av aktiviteterna på den nya festivalen Outdoor Festival STHLM. Under tre dagar, 20 – 22 maj, fylls en friluftscamp på Djurgården med äventyr, prova-på-aktiviteter, föredrag av

SHUTTERSTOCK

kända friluftspioner och äventyrare samt utställare.

Det går bland annat att prova på klättring, tälskola, paddla SUP och havskajak, kaffekokning och storytelling runt elden och äventyrsbana. Mammut bjuder på en clinic om sovsäckar, hur man packar och sover i en sovsäck. Men också historik, som att Mammut-säckarna är före detta Ajungilak från 1855 som sen tillverkade den första "moderna" fibersovsäck i mumieformen 1890.

Evenemanget är gratis, men ett festivalpass går att köpa för att få tillgång till samtliga aktiviteter.

MARIA HAGSTRÖM

Koreografen **Dalija Acin Thelander** vill skapa tidiga möten med konst och en mångfald av uttryck.

D. MATVEJEV

Bjuder in barn i en ovanlig värld

FÖRESTÄLLNING "Hjärtat inuti" beskrivs som en ovanlig och lekfull föreställning med ett myller av taktila upplevelser.

– Den har en estetik utöver det vanliga och relaterar inte direkt till nåt från vardagen. Föreställningen bottenar i idén om lekfullhet som icke-dömande, ibland meningslös, ologisk – men full av spänning. Ibland med överraskningar, men ibland

misslyckanden – vilket också är viktigt, säger konceptkonstnären och koreografen Dalija Acin Thelander.

"Hjärtat inuti" är skapad speciellt för barn med funktionsvariationer. Den utspelar sig i en ständigt föränderlig värld. Tillsammans med tre dansare och en sångare deltar publiken i rörelser, sånger och viskningar.

– Publiken och artisterna delar

samma utrymme, vilket bjuder in publiken att fritt röra sig och följa sin nyfikenhet under showen – utifrån sina egna förutsättningar och behov.

"Hjärtat inuti" är ett beställningsverk av Kungliga Operan, i samarbete med Unga Klara.

FOTNOT: Premiär 7 maj på Unga Klara.

MARIA HAGSTRÖM

växlar, fotbroms och cykelkorg fram har de nya Italiertillverkade hyrcyklarna. De första tusen har redan placerats ut i 100 ställ i stan och några närförorter. Cyklarna är eldrivna, går i 25 kilometer i timman och rullar 100 timmar per laddning. I april nästa år ska det finnas 5 000 cyklar i 300 ställ från Kista till Skärholmen. Hyrs via app.

unga stockholmare mellan 18 och 29 år har intervjuats om sin syn på cannabis. De efterfrågar cannabisinformation från trovärdiga avsändare och med nyanserade budskap. Dessutom upplever de stigma i kontakten med vården för cannabisbruk. Flera ser sociala skäl som en anledning att bruka cannabis. Andra vanliga skäl var att slappna av och kunna sova. Det visar rapporten från Centrum för epidemiologi och samhällsmedicin.

"I det tredje scenariot ökar folkmängden till 11 miljoner fram till år 2023."

Karin Lundström, demograf SCB, om hur Kriget i Ukraina kan komma att påverka befolkningmängden.

Vänskapsvägen, Stora Essingen 10.19-10.57

En skylt på franska på en grind, en katt som går innan duvorna kommer, en elladdare med två uttag på en vägg, sex snidade elefanter på en fönsterbräda och en äldre man i en grå bil som letar parkering. Vänskapsvägen för en ganska tillbakadragen tillvaro.

TEXT ULF STOLT FOTO MAGNUS SANDBERG

SKYLTEN PÅ GRINDEN till fritidshemmet på både svenska och franska: "Var vänlig stäng grinden/Ferme la porte s'il te plait!". En bit längre fram på gatan ligger Internationella franska skolan, en man med svart jacka och blå, vit och röd ryggsäck håller på att ta sin cykel ur ett cykelrum. I några av klassrumsfönstren på nedervåningen konturerna av utkλιpta fiskar uppsatta.

På berghällen framför balkongerna på andra sidan gatan två bruna pallkragar med jord i, ingenting uppvuxet ännu.

På kortväggen till det låga huset vid uteplatsen vid huset i kurvan en

cirka en gång en meter relief i grått mot den gulbiege fasadfärgen – ser ut som tre lekande barn, flickan på stegen har en hatt på sig.

På stensläggnings framför porten till nummer 47 sitter en grå och vit katt helt stilla. Efter några minuter reser den på sig och gracilt stegar bort och svänger runt krukorna vid sidan av porten och ner slänten intill. Och precis när den gjort det landar två gråa duvor på grässlänten på andra sidan porten och börjar picka i gräset.

Balkongen längst ned har liksom ett byggt träplank på kortsidan med tithål mot gatan.

I cykelstället åtta cyklar, fem av

dem har gula sadelskydd från ett mäklarföretag. I mellanrummet till huset intill några tallar och buskar, torkställning, en campingmöbel och ostörd utsikt mot Alviksbron.

UNDER EN BALKONG och ett burspråk, en kaninbur i trä, fyra sopsäckar och en björkstubbe.

Utmed gatans vänstra sida, med ett par meters mellanrum, ligger naturstenar som bildar en sorts gräns.

En grå bil med en äldre man bakom ratten passerar sakta och spejande för tredje gången. Han är uppenbarligen ute och snurrar i jakt på en parkeringsplats, ingen lucka

ännu någonstans utmed gatan.

Skytt om privat parkeringsplats. På fasaden en elladdare till bil, de båda uttagen lyser grönt.

Oläsligt klotter i svart och vitt på den gröna dörren intill.

På den tomma uteserveringen vid restaurangen på hörnan nio backar med tomglas i väntan på bryggarbilen – åtta blå backar och en röd back överst i ena stapeln.

Med adress Badstrandsvägen – det är den huskroppen som har både det lägsta och det högsta jämna gatunumret på Vänskapsvägen – ligger en redovisningsbyrå som huserar innanför flera av skyltfönstren. En

kvinn i svart blus sitter framför en dator. Hon tittar snabbt ut genom fönstret, sedan blicken tillbaka på skärmen igen.

I ett av de sista fönstren sex snidade elefanter i olika storlek bredvid varandra på fönsterbrädan.

Utänför gymmet på hörnan i början av gatan en trottoarparat, gymkort 499 kronor per månad, ingen bindningstid, ingen årsavgift. Handikapfliften nerför trappstegen tar en maxlast på 225 kilo.

En äldre man kommer gående, när han passerar känner jag igen honom – det är mannen i den grå bilen som cirklade runt och letade parkering. 🚗

Yttrande frihet?

Linn ♥ Ahmed

Ulf Stolt

Södra Sofia. En bänk framför skyltfönstret till det där ljusstöperiet som aldrig är öppet.

Det var en mig synnerligen närstående som först upptäckte lappen på bänken – eller rättare sagt, vi upptäckte den ungefär samtidigt och läste den och kommenterade den, dess placering och innehåll medan vi fortsatte Bondegatan bort.

Men det var hon som mitt i steget sa: "Det där är nåt att kolla upp och skriva om, oavsett hur det blir så är det ju en unik Stockholmshistoria som säger så mycket".

Vi stannade.

Vände. Gick tillbaka och läste om lappen och fotograferade den, zoomade och kollade att det inte blev något blänk i bilden utan man kunde läsa texten.

Lappen ett vanligt vitt A4, fastsatt längst till höger på bänken med en häftklammer i varje hörn – det låg regn i luften, papperet bulkade sig lätt, runt två av klamrarna började små sprickor att synas i papperet. Men det var fortfarande slätt och texten gick att läsa utan problem.

På lappen stod skrivet, med vad jag bedömde som en tonårsflicka/ung vuxen kvinnas lite oskyldiga och förväntansfulla bokstäver i blå kulspets: "Hej Ahmed. Jag kan inte möta dig i dag, måste åka hem tidigare. Reser bort sen, hemma 13 april igen. Ses 14 april klockan 4 här? Linn". Det var ett litet rött hjärta målat under namnet Ahmed och ovanför det två mindre

besudlingar av den röda färgen – svårt att avgöra om det var två mindre hjärtan som flutit ut av fukten eller om det kanske kommit till när lappen varit rullad eller vikt eller fraktats.

ETA om cirka en och en halv vecka.

Jag bockade undan tiden i almanackan. Fick bilden mailad till mig och sparade den både på datorn och i telefonen.

"Lite oskyldiga och förväntansfulla bokstäver i blå kulspets."

VI PASSERADE BÄNKEN några dagar senare.

Lappen borta.

Jag tittade runt bänken men den låg inte bortriven, hoprullad och kastad någonstans i närheten av bänken. De fyra häftklamrarna satt kvar i de två gråbruna, lätt väderbitna grova sittplankor.

Under den övre vänstra klammern en liten skärva papper kvar.

Dagarna gick. Vi talade om lappen, undrade över den, räknade dagar, förbrillades av det så oerhört analoga kommunikationssättet, hur det liksom inte rimmade med den grafologiska åldersprofilen.

Vilka är de? Varför kommunicerar de så här med varandra? Vem av dem

har valt att det ska ske så? Är det första lappen hon skriver till honom?

Dagarna gick.

Väderprognosen för torsdagen 14 april var både brittisk och östtysk till sin natur – ett lågfrekvent, onödigt regn som drisslade ner från en Leipzig-grå och instängande himmel från precis ovan hustaken.

Jag tog 2: ans buss. Hade god tidsmarginal. Klev av hållplatsen Sofia skola. Stod sedan och hökade utanför porten vid sunkhaket bredvid ljusstöperiet och lyssnade på "Man from Molise" från Pino Paladino och Blake Mills skiva *Notes with Attachments*.

Jag noterade allt och alla som rörde sig upp eller nerför gatan, som kom Hedbergs trappa ner och svängde upp, bilarna som parkerade eller vände vid bygget, folk som kom från skolgården eller klev av bussen och tog ut riktningen.

Sofia slog fyra slag.

Ingen vid bänken. Ingen på väg till den. Ingen som stod en bit ifrån och höll den under uppsikt.

Jag väntade. Klockan gick. Människor passerade. Stod kvar till tjugo över.

Såg bussen svänga upp borta vid bygget. Regnet drisslade på. Leipzig-himlen sänkte sig allt närmre. Jag drog upp dragkedjan. Hängde ryggsäcken över ena skuldran, klev bort från porten och tog mig an aprilvädet.

Så tyvärr. Om Linn och Ahmed intet nytt. ☹

Med boken *Vi ger oss aldrig – så gick det till när Sverige förlorade kriget mot knarket* skriver journalisten Johan Wicklén den svenska narkotikapolitikens historia. Genom att gå till källorna finner han en 68 år gammal moralisk linjedragning från en frikyrkopredikant fram till dagens justitieminister. I en berättelse som egentligen bara har förlorare. Alltför många döda förlorare. TEXT ULF STOLT FOTO EMIL FAGANDER

AVSLÖJARE

Precis när Johan Wicklén äntligen tagit tjänstledigt från sitt journalistjobb på SVT för att skriva *Vi ger oss aldrig – så gick det till när Sverige förlorade kriget mot knarket* om den svenska narkotikapolitiken och dess ursprung och historia som han haft snurrande i huvudet en tid, och nu på allvar började systematisera sin gedigna research, så kom pandemin och stängde ner en del möjligheter.

– Boken skulle absolut visa narkotikapolitikens utveckling i Sverige, men också många fler reportage från andra delar av världen hur det ser ut i dag. Men då blev det mer fokus på Sverige. Nu ser jag det lite som en blessing in disguise, i slutändan blev det bättre.

Han ville skriva en bok som på allvar försöker förklara – genom gedigen research och tydliga källor – hur det kommer sig att vi i dag har, och i över ett halvt sekel haft, den narkotikapolitik vi har. Det finns över 400 källhänvisningar i boken och litteraturlistan består av närmare 150 hänvisningar

till böcker, utredningar, organisations-tidningar, forskningsresultat, rapporter, utländska studier och forskningsrapporter. Bland annat.

I författarens tack nämns Kungliga biblioteket.

JAG VILLE ANVÄNDA DEN MEST POPULISTISKA DROGEN, DEN SOM ÄR MEST SPRIDD ÖVER VÄRLDEN.

– Allt finns där. Jag har läst varenda SOU i ämnet. Och de olika organisationernas egna tidskrifter. Det har varit väldigt intressant, för det är ju i sina egna tidskrifter de är som mest ärliga, mest öppna, de är ju för den egna publiken.

Centralt i bokens berättelse om den svenska narkotikapolitiken finns cannabis, den mest använda drogen i Sverige och

världen. För att ge kontur och sammanhang valde Johan Wicklén att låta en typ av drog slå följe med läsaren genom boken, för att skapa en tydlig relief mot de årtionden som passerades.

– Jag ville använda den mest populistiska drogen, den som är mest spridd över världen, för att visa hur man i Sverige använt den för att förvägra människor hjälp som verkligen skulle behövt det. Till exempel genom att under lång tid inte öppna upp för en diskussion om sprutbyte, med hänvisningen att ”då måste vi snart legalisera cannabis”.

Att han fastnade för frågan om den svenska narkotikapolitiken och dess konsekvenser handlar till stor del om att han tyckte att många annars kloka och balanserade människor i hans närhet tappade kompassen och reagerade med magen, när just ämnet narkotika och narkotikapolitik dök upp.

– Under flera årtionden var det inte ens möjligt att ha ett vettigt samtal om detta. Och de som fått betala för det är ju den ►

DET VORE JU BRA OM UNGA KUNDE LITA PÅ STATEN NÄR DET KOMMER TILL INFORMATION OM DROGER, EXEMPELVIS. MEN JAG TROR DET FÖRTROENDET ÄR NOLL I DAG.

grupp människor som har en av de svagaste rösterna i samhället. Forskaren Markus Heilig säger i boken att hur många som dött i onödan av den svenska narkotikapolitiken vet man inte, mer än att det är för många.

FRIKYRKOPASTOR EINAR RIMMERFORS, riksdagsledamot för Folkpartiet, har inte tidigare givits någon framskjuten position i den svenska narkotikapolitikens historia. Men när han klev upp i talarstolen i riksdagshuset 27 april 1954, började stigen att trampas på den väg vi fortfarande befinner oss – den utopiska marschen mot ett narkotikafritt Sverige.

Det har varit ett ensamt marscherande i decennier, med skyhöga dödstal och en ovetenskaplig men moraliskt och känslomässigt styrd retorik, som högljutt tillåtits ligga till grund för politiska beslut.

För det går nämligen, vilket Johan Wicklén visar i boken, en tydlig och rak linje mellan Einar Rimmerfors synnerligen ovetenskapliga idéer och fram till dagens

justitie- och inrikesminister Morgan Johansson och hans hållning sextioått år senare.

– Det säger ju också forskaren Arthur Gold, som var specialist på svensk välfärd, att Sverige rent narkotikapolitiskt liksom befinner sig i en McCarthy-artad era, där alla kritiker avfärdas som förrädare.

Undertiteln på boken är ”Så gick det till när Sverige förlorade kriget mot knarket”. För det är så uppenbart att detta är ett förlorat krig, konstaterar han i boken.

– Det går ju inte att vinna ett krig mot knarket. I vårdspåret – om vi ska kalla det för det – har ju den svenska signalpolitiken fått ge vika för experterna, kan man ändå säga. Sprututbytesvetot försvann 2017, det var väl sista spiken i kistan. Sen är det jättemycket som inte fungerar i beroendevården.

Han konstaterar att i dag kan politiker inte längre uttrycka sig på det sätt de gjorde för kanske tjugo år sedan.

– Forskaren Björn Johnsson säger i boken att i Socialutskottet i dag talar de som han

gör, har samma retorik.

– Däremot i kontrollpolitiken, där är vi snarare på väg mot hårdare tag, tycker jag mig se i retoriken de senaste åren. Det är oroande. Det kommer bara finnas förlorare där. Där är den svenska nolltoleransen kvar.

Vad är priset, förutom alla dessa förlorade människoliv, för den svenska narkotikapolitiken?

I boken konstaterar Johan Wicklén att omvärlden och Europa kryper närmare, cannabis blir allt mer legaliserat i länderna i närområdet, och harm reduction det synsätt på beroende som forskningen visar hjälper. Men Sverige harvar på i motvinden.

– Den kulturella kampen är ju förlorad. Är det så att staten bränt allt sitt förtroendekapital i decennier framåt? Det vore ju bra om unga kunde lita på staten när det kommer till information om droger, exempelvis. Men jag tror det förtroendet är noll i dag.

Att samhället genom åren satsat stora pengar på sin narkotikapolitik anser han definitivt stämmer.

– Men de pengarna har inte företrädesvis gått till människor som farit illa av drogerna, utan till att försöka skapa en människa som tror på det narkotikafria samhället. ☹

JOHAN WICKLÉN GÖR: Journalist på SVT. **AKTUELL:** Med boken *Vi ger oss aldrig – så gick det till när Sverige förlorade kriget mot knarket*. Han skrev boken för att kunna säga "rakt ut som journalist att 'ni har ljugit'. Det har handlat om lögn och indoktrinering, inte att förmedla kunskap".

Storstadsbrusreducering

Ta sjövägen till lugnet. Välkommen ombord på våra båtar och upplev våra fina skärgård!

MED EGNA ORD

KORT SAGT & POESI

Allt ni gett

● Det här är kult.
Vill bara tacka Situation Sthlm för allt stöd och självrespekt ni gett mig.

HASSE

Våren

● Fåglarna kvittrat trots en vinterdag. Men ändå så känner jag mig väldigt glad.

Snön ligger som ett täcke på marken det e april så det borde inte vara snö men den försvinner nog snart, då har vi sommaren här.

LENA FREJ

AIK:are

● Tusen tack till dig härliga AIK:are som skänkte mig alla dina pantburkar.

Hjärtliga hälsningar,

SÅLJARE 152

Boomtsiboom

● När jag var ung så gick jag och mina vänner runt och klottrade och höll på med musik och rappade och höll på. Så vi var i Nacka där jag bor och hittade en lapp från en leksaksaffär. Leksaksaffären hette Boomtsiboom. Så vi började sjunga a cappella: "Boomtsiboom, Boomtsiboom, Boomtsiboom". Kul minne bara. Vi hade kul och skrattade.

EIMIK

Vägen

● En sak till på vägen. Man behöver inte gå raka spåret fram. Man lär sig mycket av den kluriga vägen också som man kan ha nytta av. Så stå på er ni som kämpar. Allt löser sig bara man har tron på det man gör!

ASIS

FÖLJ OSS
PÅ INSTAGRAM

@situationsthlm

Flickan Rose-Marie

● En flicka i Göteborg sitter vid 5:ans torg. Hennes föräldrar är döda båda två. Hon känner sig ensam, hon är 14 år och går i 7:e klass. Hon bor tillfälligt hos sin moster men pengarna räcker inte till därför sitter hon varje dag efter skolan och får ihop lite pengar så hon kan köpa något extra som hon vill ha.

Hennes lillebror är placerad på ett annat ställe hos en snäll familj. Honom får hon träffa varannan helg. Han är bara 5 år och frågar efter både mamma och pappa, hon förklarar så gott hon kan.

Hon har suttit några månader och fått ihop en slant så hon kan köpa sig en fin jacka hon varit och provat. Det är ett tragiskt öde för henne, men snart är hon 18 år. Fyra år till då ska hon söka sig en lägenhet och ta med sig sin bro-

dit och börja plugga. Hon vill bli advokat och hon ska kämpa för att få sin dröm i uppfyllelse, hon ska verkligen plugga. Från måndag till fredag så hon når sitt mål.

Det är många öden i vår värld men den här flickan Rose-Marie ger inte upp för mig.

LENA FREJ

Klagomål

● Först pandemin, därefter ett jävla krig i Ukraina som har gjort högre priser på allt. Folk kan ju inte tanka bilen längre precis som elen, den var ju jät-tebillig. Den här långa vintern som kom redan i oktober. Maten ska vi ju inte prata om, konserverna är slut överallt. Det är som om människor har fått tuppjuck, stressade tror att allt tar slut på två röda... Nej, jag säger som min pappa skojade om: "Klipp tånaglarna och koka som makaroner." Vad kommer härmäst? Det enda jag vet är att det blir en ny våg av nya sjukdomar, mer vaccin till nästa höst, tro mig...

406

ILLUSTRATION AV LO

NÄRSTRID

● Spindeln i nätet eller bron över avgrunden

Vadande i flammorna
rymd störtar in

Dra i trådarna och styr
Riktning
brinnande fackla

Is kyler de mänskliga värdet
till regler
Pelare

Organiserande sargade
och spräckta
Givet i tiden

Brofästet förankrat i smitta
en helvetesmara
En brutal teater

Vi ingår i vår utplåning
spelare beroende
Nu en person

Existens ovanifrån
Samhällskroppen

Syns vi?

LO

Märkligt

● Det här med påskens bestyr, jag fattar absolut ingenting. Tittar man i butikernas reklamblad så är det ju samma livsmedel vid alla högtider.

Ta det här med helgskinka som det har döps om till, det är ju julskinka. För att inte snacka om ägg, köttbullar, rödbetssallad, lax, prinskorv, inlagd sill, dessutom Janssons frestelse. Okej, jag kan förstå att ansjovisen var slut i julen så ingen fick en riktig Jansson, men

då menar jag bara kanske...

Dessutom, ska det vara matjes-sill till påsk? Äter man inte det vid midsommar?

Firar vi jul två gånger om året? Eller påsk två gånger på ett år? Sedan undrar jag: "var fan kommer jordgubbarna in i bilden till påsk?" Eller är det midsommarafton i april? Vad ska vi äta till midsommar då... antar att det blir julskinka?

MAGDALENA 407

Hemmet

● Jag är så tacksam för det jag har! Efter alla dessa år. Att sätta nyckeln i dörren till ett eget hem, att komma hem och vara hemma!

ÅSIS

Samma kaliber

● Se dig omkring och njut. Nu är våren här. Se det blommar, vänner som bommar.

Tigger och becknar. Fryser sina häckar, blöt om fötter, två små säckar till fot ett och två, påsar så man klarar av några till gåsar.

Speja runt här och där. Scouta och spana efter andra galna, i samma kaliber.

Vara snälla mot dom som lider. Sno en bukett blommor och ett par cider. Träffa sin käreasta, utan henne det svider. Utan henne jag lider, orolig, förvirrad. Jag saknar min käreasta. Men så är livet. Tydligt måste man ta det klivet, finna nya vägar, vänner och jaga lite drake.

Ta vaket, visa lite stake, var en riktig sate. Ta tjejen i handen och gå hem. Vara hennes bästa vän. gå på känn, allt är på spänn.

Hoppa i säng rulla omkring, tur vi har varsin vigselring. Ha en skön natt.

14

UTSTÄLLNING

AVTRYCKAREN

150 ÅR AV POLISFOTOGRAFI

"En av de mest ambitiösa kulturhistoriska fotoutställningarna på senare år"
Dagens Nyheter

Polismuseet

polismuseet.se

Flikarkivet

ÅKE PALLARP

Upprymd

EN RETROSPEKTIV UTSTÄLLNING

FÄRGFABRIKEN

30 APRIL - 25 SEPTEMBER 2022

Anhörig

Bredvid

beroendet

.....

Att vara anhängig till en person som är beroende av droger eller lever i hemlöshet kan innebära oro och känslor av skuld, ilska och sorg. Men också hopp som väcks, släcks och väcks igen. En mamma, en son och en syster till tre Situation Sthlm-säljare berättar om livet bredvid beroendet.

TEXT MARIA HAGSTRÖM FOTO MAGNUS SANDBERG

.....

J

ens Malmberg har en hög med "polis-papper" hemma. Han har haft dem i flera år men inte vågat läsa. På senare tid har han plockat fram dem.

– Jag har till och med kassetband där jag som liten pratade med polisen. Jag är upp-vuxen med att man dricker och slåss.

Han minns att pappan ofta slog mamman. Några gånger "flög han på" sin son också.

– Mamma försökte väl skydda mig så gott det gick, men även hon drack.

Han är nummer tre av Situation Sthlm-säljaren Ann Malmbergs fyra barn. Hon har tidigare i intervjuer berättat om smärtan hon känt över att hon inte kunde ta hand om dem. Bland myndighetspapperna har sonen hittat "sista kvällen med familjen".

– Där står det att mamma hade nästan fyra promille i kroppen. Läkarna har sagt att det var otroligt att hon överlevde. När jag läser det inser jag att jag hade kunnat förlora henne där.

Det är fredag och Jens Malmberg har precis anlänt med tåget till Stockholms central. Mamma Ann har mött honom på stationen och ser stolt ut när de en stund senare kliver in på Situation Sthlm.

– Jens är på besök hos mig över helgen. Han fyller trettiofem år i april, så vi ska snart ut på stan och välja en present till honom. Och i kväll ska jag laga den maträtt som han har önskat.

– Det är en risrätt som mamma är duktig på. Det är med räkor, skinka, champinjoner, massa grejer. Och currysmak på allt, säger han.

Även hans systers kille fyller strax år och Ann Malmberg har precis fyllt.

– Så vi har mycket att fira och vara glada för. Jag får träffa alla mina fyra barn, det är inte ofta alla är samlade. Det blir jättekul, säger hon.

Föräldrarna skilde sig när Jens Malmberg var liten. Han blev kvar en tid hos pappan eftersom mamma inte hade någonstans att bo. Men så småningom, sex år gammal, fick han flytta till ett barnhem.

Jag har till och med kassetband där jag som liten pratade med polisen. Jag är upp-vuxen med att man dricker och slåss.

▲ Det har funnits tillfällen då Jens Malmberg har varit arg på sin mamma. Att hon inte kunde ta hand om honom, inte hittade en lägenhet, inte slutade dricka. Men de har alltid haft kontakt och i dag är han stolt över henne. "Nu som vuxen förstår jag hur svårt det kan vara att ta sig ur ett beroende".

– Jag minns inte så mycket, men jag tror att jag vantrivdes på barnhemmet. Det var jobbigt och rörigt. Jag hatade soc och jag hatade polisen, det var nog för att de tog familjen ifrån mig. Men om jag bott kvar hos pappa hade jag kanske själv blivit alkoholist eller kriminell. Jag förstår ju nu som vuxen att det var bra att jag kom därifrån.

ANN MALMBERG BERÄTTAR att hon skämdes otroligt mycket och att det fick henne att nyktra till. Hon var nykter i sex år. Men någon lägenhet fick hon inte och på socialtjänsten blev svaret att de inte var någon bostadsförmedling.

Efter en tid på barnhemmet flyttade Jens Malmberg till en fosterfamilj på Värmdö.

– Jag har ju hört om dåliga fosterhem men för mig har det funkade jättebra. De har varit supersnälla och verkligen varit som en riktig familj för mig.

Mamma kom ofta och hälsade på. Likaså gjorde hans två storasyskon. Pappan bröt han kontakten med. Då var han elva-tolv år och efter att fostermamman Sussie tyckte att han reagerade på något de såg på tv.

– Det var ett barn som blev överfallen av sin förälder. Jag blev helt stel och Sussie undrade vad som hade hänt egentligen. Jag bara bröt ihop och då började minnen dyka upp.

Han har fått mycket stöd från fosterföräldrarna, men också från en psykolog från Röda Korset. Det har funnits trauman att

Du kanske kan släppa det om du får en bra förklaring eller får bekräftat att du som barn såg rätt.

bearbeta. Han har också känt oro för hur det ska gå för mamma. Men han har samtidigt kunnat känna sig arg på henne, för att hon inte klarade att sluta dricka och hitta en lägenhet när han placerades i fosterhem.

– I dag känner jag mig stolt över mamma, det går bra för henne. Hon har varit nykter sedan 2004 och det är väldigt starkt gjort. Vi har en fin kontakt. På senare tid har jag också pratat med mamma om mycket av det som hände förr, men jag känner att jag fortfarande inte har pratat klart.

Han tycker att det är jobbigt att göra det, att riva upp något som är "begravt". Men säger samtidigt att det ligger där som en "försurning" och en "dimma".

– Jag vill inte heller att du ska må dåligt över det, säger han och vänder sig mot sin mamma.

– Jag kan ta det, säger hon. Om dimman ska lättas måste vi prata. Du kanske kan släppa det om du får en bra förklaring eller får bekräftat att du som barn såg rätt, att det är som du minns det. Sen kan vi gräva ner det igen. ►►

Jag har ju hört om dåliga fosterhem men för mig har det funkade jättebra. De har varit supersnälla och verkligen varit som en riktig familj för mig.

C

elina Adlersfeldt bara försvann. Hon dök inte upp i skolan och hon kom inte hem till pojkvännen. Då förstod hennes föräldrar att något var gale. När de fick tag på henne var hon påverkad och de fick veta att hon hade börjat injicera heroin.

– Det är fortfarande så ofattbart, det var helt sanslöst jobbigt. När hon försvann i väg i början och vi inte visste nåt, och när hennes pappa letade efter henne på stan var det som att hamna i ett mörkt svart hål, säger mamma Åsa Meurling.

Hennes dotter hade haft problem med sin psykiska hälsa sedan elva-tolv-årsåldern och fick så småningom – efter flera år av utredande samtal och enligt mamman otillräcklig hjälp från BUP – diagnosen borderline.

– Hon fick sina dippar, men när hon var kring tjugo år kändes det som att det gick åt rätt håll. Hon engagerade sig politiskt och höll på med yoga. Men sen gick det snabbt, på bara några månader var det en helt annan värld.

Åsa Meurling, som är präst, säger att hon själv fått bra stöd på jobbet av chef och kollegor. Hon berättade hela tiden för dem vad som hände och hur hon mådde.

– Jag ska ha begravning i dag, det är därför jag har de här kläderna på mig, förklarar hon och syftar på prästkragen runt halsen och berättar sedan att det fanns en tid då hon inte behövde – eller kunde – hålla i begravningar.

– I början fanns hela tiden en rädsla för

överdos. Då fixade jag inte att ha begravningar. Jag tänkte bara på hur det kommer att kännas när hon ligger där.

Men i övrigt var hennes räddning att jobba.

– Hemma gick jag till en början omkring och grät och skrek. Jag läste allt jag kunde komma över om missbruk. Det är så lätt att göra sig fantasi- och skräckbilder. Att ta ner det till verkligheten gjorde det lite mer uthärdligt. Och samtidigt inte.

Hon har hittat tröst i böner och kraft i sin tro – en känsla av att det finns något större som är med och bär och som gör det lite lättare att stå ut.

Hon tog även hjälp av en kurator, en anhörigrådgivare och gick med i en stödgrupp för anhöriga. Det kändes bra att träffa människor i liknande situation. Också att vara öppen med andra i omgivningen.

– För många är det väldigt skambelagt. Men när man börjar prata med folk berättar de nästan alltid att de känner nån som känner nån som har missbruksproblem. Det finns i alla familjer och alla sammanhang. Jag tror att det finns ett väldigt stort behov av att kunna berätta och att ta bort den här skammen.

Dottern har också hela tiden varit öppen med sin mamma om vad hon går igenom.

– Hon har väl inte berättat allt för mig förstås, men hon har aldrig velat att det ska vara en hemlighet. Vi har alltid haft en nära relation.

SOM ANHÖRIG KAN det finnas blandade känslor kring sin närståendes livssituation, som sorg, oro, ilska och skuld. Åsa Meurling har känt sig arg på drogerna, men inte på dottern. Hon har också känt skuld. Fanns hon där tillräckligt för Celina när det blev skilsmässa? Hade hon kunnat göra mer när de

gick på BUP? Hade hon kunnat kräva mer av vården?

Många gånger har Celina upplevt att hon inte fått den hjälp av vården och socialtjänsten som hon har behövt.

– Jag har uppfattat det som att hon har fått mer stöttning på Situation Sthlm och där fått hjälp att söka till LARO-behandling och behandlingshem. Att hon sålt tidningen har jag sett som hennes räddning. För mig har det varit skönt att veta att så länge hon säljer tidningar så finns det nån struktur i livet. Att hon får ihop lite pengar, har en uppgift, ett sammanhang och ett slags värdigt liv.

Det har funnits drogfria perioder. Som när hon fick barn. Men när det en sommar började gå utför kom hon till sin mamma med en önskan.

BRIST PÅ STÖD

Oro, ångest och känslor av skuld och skam. Så beskriver många föräldrar till barn med missbruk sin livssituation. Samtidigt har de fått mycket lite stöd och uppmärksamhet från samhället, menar en grupp forskare vid Malmö högskola.

– Det är en förbisedd och utsatt grupp som är i stort behov av stöd, säger Bengt Svensson, professor i socialt arbete.

Närmare 700 föräldrar över hela Sverige har svarat på en enkät och 32 föräldrar har intervjuats.

Studierna visar att föräldrar tar på sig barnets bekymmer oavsett ålder. Många uttrycker bristande insatser från samhället och svårigheten att veta var man ska vända sig. Många tyckte också att det var svårt att veta när det var dags att söka hjälp för barnens problem.

– Det starka stigma kring narkotika gör att många föräldrar väntar och tänker att de löser det inom familjen, eller hoppas att problemet försvinner med tiden, säger Torkel Richert, docent i socialt arbete.

När föräldrarna väl tar kontakt med myndigheterna och barnet är myndigt kan de känna en maktlöshet när de på grund av sekretess inte har rätt till information, samtli-

digt som de ser att barnets situation förvärras. Några av föräldrarna föreslår att myndigheterna jobbar mer med att få barnet att häva den, så att anhöriga kan involveras.

– Det är positivt om socialtjänsten blir bättre på att se anhörigperspektivet i missbruksvården och så långt det är möjligt samarbetar med föräldrar och andra anhöriga, säger Torkel Richert.

Hon har väl inte berättat allt för mig förstås, men hon har aldrig velat att det ska vara en hemlighet. Vi har alltid haft en nära relation.

– Hon var panikslagen och var så rädd att hon inte skulle kunna ta hand om dottern. Hon bad mig flera gånger: ”Om jag inte orkar då tar du väl hand om henne?”.

Så blev det. I stället för att barnet skulle hamna i ett fosterhem bor hon med sin mormor, men har kontakt med båda sina föräldrar.

– De har alltid tagit hänsyn till henne och velat hennes bästa, säger Åsa Meurling.

Barnbarnet är i dag sex år. Åsa Meurling har försökt förklara situationen för barnbarnet på ett sätt som hon förstår och så att hon ska veta att föräldrarna velat ta hand om henne men inte kunnat, och att det inte är hennes fel. Det är en sjukdom.

I dag får Celina Adlersfeldt metadon mot heroinberoendet. Hon har också fått en adhd-diagnos, men får inte medicin för det eftersom hon är beroende av ”benzo”.

– Jag hoppas att min mamma kan se att det blir bättre, säger hon när hon ett par dagar senare kommer in på redaktionen.

Planen är att hon ska läggas in på avgiftning, sedan kunna få adhd-medicin och flytta in på det drogfria stödboendet Krukis.

Hon berättar att hon ska träffa dottern i dag tillsammans med pappan. Hon fick en drönare i julklapp som de ska försöka få upp i luften.

– Det känns så skönt att det är mamma som har min dotter. Men jag tror att det har varit väldigt jobbigt för mamma med min

situation. Och att hon har lagt skuld på sig. Hon har kunnat säga: ”om jag hade gjort så? Om jag inte hade gjort så?” Men hon har gjort så bra hon har kunnat. Hon har varit en bra mamma och hon är mitt största stöd.

Vid ett tillfälle kontaktade Åsa Meurling en anhörigstödare och frågade hur hon skulle kunna hjälpa sin dotter.

– Han sa att jag skulle fokusera på att må bra själv. Då kände jag att jag inte kunde göra mer i det läget än att ta hand om mig själv och mitt barnbarn. Hur mycket jag än skulle vilja kan jag inte ta min dotters abstinens, jag kan inte ta hennes beslut, alla hennes samtal med soc. Hon måste själv ta de där stegen och det är hennes kropp som ska igenom det.

Det har varit många kast mellan hopp och förtvivlan och ibland en känsla av att det är kört.

– Jag har försökt ta en dag i taget och inte tänka så långt framåt. Men nu verkar det gå bättre för Celina – och det känns hoppfullt.”

Det känns så skönt att det är mamma som har min dotter. Men jag tror att det har varit väldigt jobbigt för mamma med min situation.

M

alin Löfgren vet

inte varför hennes lillebror Johan började använda droger. Något enkelt svar finns det ju aldrig, det beror säkert på många faktorer. En känslighet, snällhet och kanske en ärftlighet.

Och att bli retad av skolkamrater som ville se honom bli arg. Att han då blev ett problem i lärarens ögon och fick börja på ett skoldaghem.

Bland annat.

Själv var hon alltid så "duktig" och fick beröm hemma för sina prestationer. Hon var fyra år äldre, alltid fyra år duktigare.

– Jag tror att Johan känt sig älskad, men jag tror inte att han på samma sätt fick höra att han var duktig. Att alltid vara duktig kan ju leda till andra problem, men det är en annan historia.

När Malin Löfgren var 19 år och hennes bror 14 år dog deras pappa.

– Det var en känslig ålder för Johan. Han identifierade sig nog mycket med vår pappa.

När hennes lillebror började dricka och använda droger hade hon redan flyttat hemifrån.

– Det är nog min mamma som har haft det jobbigast av oss två egentligen. Det var hon som ringde runt till olika sjukhus och till polisen när han försvann när han var yngre. Men oron har funnits hos mig hela tiden. Jag har alltid haft telefonen på även om nätterna ifall nåt händer, och har ibland haft svårt att sova för att jag undrar hur det

ska gå. Det finns ett litet sting av oro när Johan ringer och samtidigt blir jag alltid lika glad när han ringer för att prata eller fråga nåt, han är väldigt kunskapstörstande.

Hon beskriver att de har en bra relation och att hon försöker stötta honom när hon kan, bland annat med praktiska saker och ibland med pengar.

– Som anhörig kan man känna sig makt-

lös och otillräcklig. Det är lätt att tänka att man hade kunnat göra mer eller på ett annat sätt.

FÖR MÅNGA ÅR sedan blev hennes bror akut hemlös och bodde i ett tält.

– Jag kunde ha dåligt samvete över att jag inte lät honom bo hos mig. Jag hade det ju så himla bra i jämförelse. Men jag hade

ANHÖRIGPROGRAM MINSKAR OHÄLSAN

Ersta Vändpunkten, som har erbjudit anhörigstöd i 35 år, möter många anhöriga som lider av utmattningsdepression, självdestruktivitet, post-traumatiska stressymptom och har svårt att orka med relationer och arbete.

Nu har Ersta Vändpunkt anhörigprogram för vuxna under åren 2014 – 2018 utvärderats. Det visar att metoden ger resultat

– bättre självkänsla, psykiskt välmående och möjlighet att förstå och hantera sin situation.

I grupper på omkring åtta personer träffas de under 15 möten på teman som medberoende, familjeroller, skuld och skam, sorg, kontroll, meningsfullhet och valmöjligheter.

Efter programmet hade andelen deltagare som skattade för depres-

siva symptom mer än halverats, från 64 till 29 procent, och andelen som skattade för svår depression hade minskat från 5 procent till 0 och 65 procent skattade sig som "väsentligt obesvärade" efter programmet.

Deltagarnas förmåga att klara sitt sociala liv och sitt arbete eller studier förbättrades. Dessutom ökade deltagarnas känsla av sam-

manhang och meningsfullhet.

På Ersta Vändpunkten finns också stödprogram och stödgrupper för barn och familjer, tonåringar och unga vuxna.

Som anhörig kan man känna sig maktlös och otillräcklig. Det är lätt att tänka att man hade kunnat göra mer eller på ett annat sätt.

◀ **Syskonen Malin och Johan Löfgren har alltid haft en bra relation. Storasyster försöker stötta och hjälpa till ibland, med praktiska saker och pengar, ändå har hon kunnat känna sig otillräcklig. Särskilt den gången brodern blev akut hemlös.**

familj och barn och det funkade inte. Han frågade heller aldrig. Han kom hem till mig och duschade, mycket mer än så var det inte. Jag har tänkt tankar som att jag borde ha tagit mer ansvar och frågat myndigheterna vad de höll på med, men det hade jag inte kraft att göra.

Hon har känt sig frustrerad på socialtjänsten över att det blev som det blev den

gången hennes bror blev akut hemlös. Han hade dessförinnan bott på ett boende i Västberga. Eftersom han skötte sig bra fick han veta att han skulle kunna få en lägenhet – om han blev drogfri först.

– För att ha möjlighet att sluta med drogerna kände han att han behövde komma bort från Stockholm en tid. Jag vet inte exakt vad som hände men resultatet blev i

alla fall att det inte var okej att han löste det som han hade tänkt.

Allt slutade med att han blev helt utan insatser och bodde i skogen under många år.

– Jag var otroligt besviken på socialtjänsten. Jag känner inte till alla turer, men att det gick från att han skulle få lägenhet till att han blev helt hemlös under lång tid tycker jag är otroligt anmärkningsvärt, att de bara släppte det. Oavsett vad som hände. Johan var ju beredd att göra nåt.

I dag har brodern bättre kontakt med socialtjänsten och en lägenhet via boendemodellen Bostad först.

– Jag är väldigt glad över att han har fått den här lägenheten, det är en jättestor skillnad. Det ger ju också bättre förutsättningar för att kunna bli drogfri. Jag vet inte om han själv tror att han kan klara sig helt utan, men det är jag övertygad om. Däremot kan jag aldrig bestämma eller göra det åt honom.

Tanken är att Bostad först ska gå över i ett förstahandskontrakt så småningom. Johan Löfgren berättar att han inte tycker att det är någon brådska, det funkar bra såhär. Nyligen var systemen över och hjälpte till med att sätta upp hyllor.

– Hon hjälper mig med olika saker och jag kan alltid ringa och fråga henne om nåt, hon har alltid svar på allting. Vi har en bra relation. Det är väldigt vanligt att man inte har bra relation med sina familjemedlemmar, men jag har det.

Något särskilt stöd som anhörig har Malin Löfgren aldrig känt ett behov av.

– Det finns de som får rådet att bryta helt med en anhörig som håller på med droger, men jag skulle inte kunna göra på det viset. Jag är medveten om att det är en balansgång, men att helt låta bli att hjälpa honom har inte varit tänkbart. Jag har alltid velat stötta min bror så gott jag kan. ☺

Vi har en bra relation. Det är väldigt vanligt att man inte har bra relation med sina familjemedlemmar.

ANNAT ANHÖRIGSTÖD

.....
Socialnämnden ska enligt lagen erbjuda stöd.

eCraft – närståendestöd för närstående till patienter hos Beroendecentrum.

Alkohollinjen, stöd via telefon 020-84 44 48

Alkoholhjälpen, stöd via nätet.

Drog hjälpen, stöd via nätet och telefon 020-91 91 91

Ett flertal organisationer erbjuder också stöd, bland annat Maskrosbarn, Al-Anon Familjegrupper, Trygga barnen och Trygga vuxna.

MED EGNA ORD

CREATIVE COMMONS / HOLGER ELLGÅRD

Vattentornet

● Sättras vattentorn är en gud för Sättras invånare. Där uppe försvinner all stress och man blir andligen starkare. Utsikten gör att man blir lugnare. Himmelen kommer ögonen närmare.

Skogens träd runtom beundrar vattentornet. Vattentornet för Sättra är kännemärket. Tornet har funnits sedan sextiotalet.

Mälaren nedanför är Stockholmarnas dricksvatten. När man står där uppe drömmer man om en annan evighet.

Kommer ifrån en gråtrist verklighet.

TORBJÖRN SUNDIN

Ruta 2 av 10

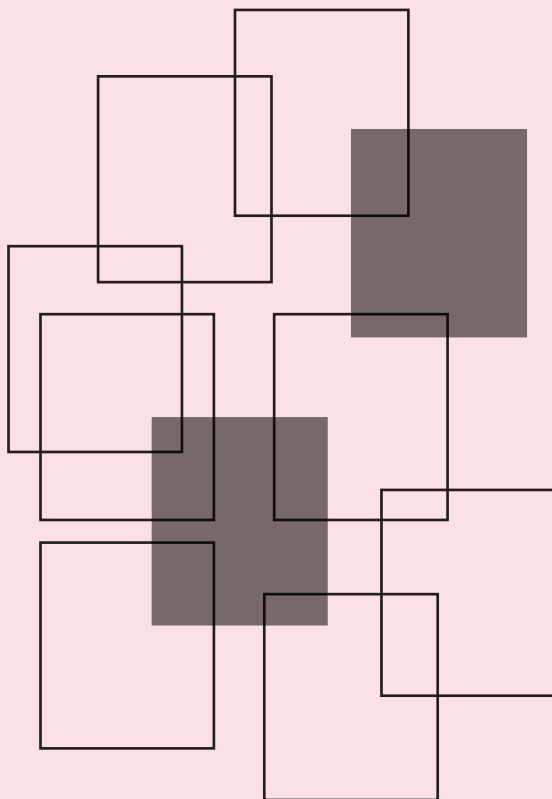
● Hallå. Det är jag igen. Så jävla tjatig är jag ju inte men jag tänkte ta upp det där med tillbaks på ruta 1.

Som jag skrev för ett antal månader sedan, det handlade om en snubbe som det brann hemma hos, som just hade fått något han kämpat för i bra många år. Tror han hette Peter?

I alla fall hörde jag på omvägar att han är kvar på båten/vandrarhemmet han var på när han skrev. Det visade sig att trots alla papper plus annat tjafs, det vill säga 14 saker som skulle ordnas innan det var tal om hjälp för uppehälle, livsföring, SL-kort och lite till. Som han ordnade till slut. Så var det inte tillräckligt utan han fick hjälp med matpengar och livsföring, det vill säga drygt 4 000 kronor i månaden. Men hyran var det ingen som ville betala, så det var bara att sälja tidningar hela dagarna för att ha någonstans att sova och äta maten som han beviljades? Ja hur tänker soc?

Jag skulle kalla det för terror och varför? Säg det? Så med facit i hand har han kommit till ruta 2 av 10 på fem månader. Soc i ett nötskal.

PETER

● Havet, där ljuset blir till ljud stiger
Blir till födelse
till ursprung

Motsatt landet som tiger
tysta karga
klippor

Hastigt rytande mot
skapande materia

Mänskligheten
piskas av vågor till
ränder

Huden viker över
makten

I ett under föds själen åter
vaknar
formas

Historielöst nykläckt humant
påbörjas resan

Branden, lidandet
läkandet
och förlåtelsen

Så slutligen sköljer
vattnet rent
Livet

LO

● Stanna här nu
håll någonting för säkert

Våga hoppas
känna lust
fatta pennan

Bär på en mager dikt
gå ut i världen
en rörelse, en tro

Ett mänskligt möte
ses och skiljas

veta att vi är flera
som vågar
precis nu
här

LO

Satan avliden

● Sommaren är begravd under den svarta jorden. Borta är varma vindar och alla har glömt dom sista kärleksorden. Mörk är himmelen. Ingen ser längre solen. Stockholm blöder av ondskan.

Ra har gjort slut med Ran. I går avled Satan.
Nu i dag är kärleken tillbaks på gatan.

TORBJÖRN SUNDIN

DOLDRPHOTO

Saknaden

● Jag sitter på en bänk vid vattnet, tittar på solnedgången. Jag hör vattnet brusa och vinden susar och långt, långt bort hör jag musiken spela. Fåglarna kvittrar och du finns i mitt hjärta men inte vid min sida.

LENA FREIJ

SHUTTERSTOCK

DIGITAL UTSTÄLLNING

Den tänkande handen

H.M. KONUNGENS STIPENDIETÄVLING
FÖR UNGA TECKNARE

2022

VÅRUTSTÄLLNING
Kungligaslotten.se
23 APRIL – 23 JUNI

Vi bryr oss om
människorna, husen
och staden.

einarmattsson.se

EM

EINAR MATTSSON

A stylized illustration of a landscape. In the upper left, a white truck is on a road that curves through green trees. In the middle right, a black tractor is in a field of yellow and orange. In the lower left, a line drawing shows two people, one holding a black umbrella. The background consists of soft, layered colors in shades of purple, pink, and blue, suggesting a sky or distant hills. The overall style is graphic and artistic.

NÄR HYLLORNA TÖMS

.....
Vad händer om situationen i omvärlden av olika anledningar – krig, pandemi, naturkatastrof... – blir sådan att gränserna stängs? Inga fler livsmedel kommer in i landet, inga fler transporter når Stockholm. Med en pandemi i ryggen och ett pågående invasionskrig i Ukraina bör vi nog vänja oss vid tanken att hyllorna i affären en dag kan gapa tomma. Det skulle bli ett annat Stockholm. TEXT **ULF STOLT** ILLUSTRATION **JOSEFIN HEROLF**
.....

Artisten och låtskrivaren Stefan Sundström, lite till vardags en synnerligen bokashi-intresserad månskensbonde med egen vindkraft på hustaket ute på Ekerö, har just lanserat "Hur ska vi fixa kåket?", sin egen lo-fi tv-serie på YouTube.

– Jag orkade inte vänta på svt. Först lät de lite intresserade, sen blev det jiddrigt och segt och då tänkte jag att "fan, jag gör det själv".

Han är genuint oroad över hur vi, precis som han döpt sin tv-serie, ska fixa kåket och klara matförsörjningen i händelse av en långvarig krissituation.

– Det är en otrolig vapen- och Nato-fixering just nu, men jag tror inte att det egentligen är det reella hotet för Sverige – det farliga är vår matförsörjning där vi gjort allt för att inte vara självständiga.

Ett av hoten han ser är det stora importberoendet av livsmedel som Sverige har. Livsmedel som antingen befinner sig i en lastbil på en Europaväg eller i en container på en båt på Medelhavet, Atlanten eller Östersjön.

– Och stoppas det flödet så blir det svält snabbt. Det är ett större riskscenario än ett krig i Sverige. Det är viktigare att tala om det än alla de här militärt överintresserade som talar om andra världskrigsstrategier.

I början av 1990-talet kom, enligt Lantbrukarnas Riksförbund, LRF, cirka 75 procent av landets livsmedel från svenska bönder, i dag är den nivån nere på ungefär 50 procent, att jämföra med Finland som har en självförsörjningsgrad på cirka 80 procent.

Vi importerar även energi, bränsle, foder, utsäde, reservdelar och växtskyddsmedel som är viktigt för livsmedelsproduktionen. Den inhemska produktionen av ägg, mejeriprodukter, spannmål, morötter och sockerbeter är acceptabel, men importberoendet är stort för frukt, kött och grönsaker.

2019 tog Region Stockholm, Länsstyrelsen och LRF Mälardalen fram en livsmedelsstrategi för Stockholm.

Vad man kom fram till var att länet – där en fjärdedel av landets befolkning bor – inte är självförsörjande inom någon kategori livsmedel och att beroendet av livsmedel från andra län och andra länder är betydelsefullt för krisberedskapen.

– I händelse av krig, rörande stadsbor och Stockholmare, så har det ju varit mer evakueringsplaner än att de ska kunna vara kvar i stan och försörjas med livsmedel på

FRÅN TOMT I HYLLORNA I BUTIKEN TILL ATT NATIONEN SVÄLTER ÄR DET VÄLDIGT MÅNGA STEG. MÅLET NU ÄR ATT VI SKA KLARA EN TREMÅNADERS SITUATION MED DELVIS STÄNGDA GRÄNSER. *Mats Johansson*

plats, säger Camilla Eriksson som forskar om krisberedskap på Totalförsvarets forskningsinstitut, FOI.

Beroendet av transporter, fungerande infrastruktur och insatsvaror i produktionen gör Stockholm väldigt sårbart.

En ökad regional och lokal produktion skulle därför öka självförsörjning och förbättra beredskapen.

Så vad gör man för att öka självförsörjningsgraden och förbättra beredskapen i Stockholm?

Det är inte helt lätt att entydigt svara på.

Dels är det flera olika aktörer inblandade i det som har med livsmedelsförsörjning att göra – från EU-beslut som är överstatliga till olika svenska myndigheter och deras ansvar till lokala och regionala politiska

instanser och intresseorganisationer. Samt näringslivet.

En sak är man dock tämligen eniga om – Sveriges livsmedelsförsörjning är oroande låg och det stora importberoendet är en svag punkt i all krisplanering.

Inte minst i Stockholm.

MATS JOHANSSON är avdelningschef för krisberedskap och civilförsvaret på Livsmedelsverket. Han ser att Sverige hade en helt annan självförsörjning innan EU-inträdet, men tycker att just ordet självförsörjningsgrad är "lite problematiskt".

– Vi brukar tala om försörjningsförmåga – både vad vi själva kan producera och vad vi får in i landet. Och hela kedjan med att det ska processas och det ska finnas en industri i Sverige, dagligvaruhandel som ska funka och det ska kunna tillagas.

– Jag tycker det är mer intressant – hur mycket och hur många kan vi försörja av befolkningen? Det hjälper ju inte att ha saker på åkern om vi inte kan få mat av det.

Och den förmågan är mer eller mindre känslig för en nedstängning av livsmedelstransporterna till Sverige.

– Vi har ju ett antal förutsättningar vi jobbar utifrån i planeringen, en av dem är att gränshandeln inte fungerar. Då är vi i större grad beroende av vad vi själva kan producera i landet, då kommer självförsörjningsgraden in.

Vad skulle hända om gränserna stängdes?

– Man har nog ingen jättebra koll ►►►

HUNGER OCH SVÄLT

- Hunger är att inte ha tillräckligt med mat. Det påverkar arbetskapacitet, barns utveckling, hälsa och välbefinnande. Nära till fattigdom.
- Svält är hunger som gör att människor dör. Oftast är det slutet på en långsamt nedåtgående spiral av allt värre hunger och undernäring.
- FN:s kriterier för svält: när 20 % av befolkningen inte har tillgång till 2 100 kalorier per dag/person. När 30 % av befolkningen – oftast barn – lider av undernäring och det är en hög dödskast där 2 av 10 000 vuxna eller 4 av 10 000 barn dör av svält varje dag.

på det. Och det handlar nog också om hur pass duktiga vi är på att ställa om. Det finns mycket råvaror i landet – vad kan vi göra av dom?

– Man brukar säga att om man stänger av allting, det kommer inte fram några fler livsmedel, då brukar man prata om att det blir tomt i hyllorna efter tio-tolv dagar.

Enligt Mats Johansson finns det mat i Sverige, mycket av planeringen handlar om att göra den tillgänglig för befolkningen.

– Från tomt i hyllorna i butiken till att nationen svälter är det väldigt många steg. Målet nu är att vi ska klara en tremånaders situation med delvis stängda gränser.

Är det lättare att göra maten tillgänglig för befolkningen i en storstad än i en landsbygdsmiljö?

– Transportmässigt är människor hyggligt koncentrerade i en storstad som Stockholm, då kör man maten dit. Det är nog värre om dricksvattenförsörjningen slås ut.

Stockholm stad anser att man i dagsläget har en god beredskap för korta störningar – tillfälliga elbortfall, en översvämning, avbrott i försörjningen av mat och vatten som stör försörjningskedjan. Enligt Olof Klingvall, strateg på Stadsledningskontoret, är erfarenheterna från pandemin till viss hjälp i dagsläget.

Men med dagens säkerhetspolitiska läge på grund av kriget i Ukraina, måste staden också ha ett längre perspektiv för större störningar.

– Om man tänker att en komplett livsmedelsberedskap ska finnas så behövs både möjlighet till tillagning och livsmedel att tillaga.

– Stockholms stad har många samhällsviktiga verksamheter, främst omsorgsverksamheter. De ska kunna fortsätta drivas i händelse av en kris och är vårt primära fokus.

VI HAR EGENTLIGEN INGEN BRIST PÅ BULKFÖDA, DET VI HAR BRIST PÅ ÄR FRUKT OCH GRÖNT. DÄR ÄR VI BEROENDE AV IMPORT. *Inger Olausson*

FRÅGAN ÄR OM DET FINNS ETT SAMHÄLLSKONTRAKT DÄR STATEN SKA SE TILL SÅ ATT DU INTE SVÄLTER IHJÄL, ELLER INTE.

Catrin Molander

En av de saker som Stadsledningskontoret jobbar med nu är att se över stadens beredskapslager.

– Just in time-samhället påverkar ju. Det är ju en av de svagheter som arbetet ska ta hand om. Att vi inte har beredskapslager nu hänger ju ihop med det. Så det är rimligt att föreställa sig att man ökar de lagren för att bygga bort svagheten med just in time-leveranser.

Mycket mark, både i staden och regionen, som kunde ha använts för jordbruksmark och odling, har genom åren sålts och bebyggt i takt med att staden växt.

Catrin Molander är chef på Jordbruksverkets beredskapsenhet.

– Det är fler människor som äter mat än det produceras mat i Stockholm. Det är ett område som är väldigt beroende av att det transporteras in mat och når de som ska äta den.

Stadsledningskontoret har tidigare konstaterat att man därför har begränsade möjligheter att arbeta med frågan om ökad lokal produktion, då mark för odling är begränsad i den täta staden, men att det är en viktig fråga på regional nivå och i civilförsvarsplaneringen.

Inger Olausson är hortikulturhistoriker vid Göteborgs Universitet.

– Det måste ju finnas en biologisk förutsättning att kunna vara självförsörjande. Då tror jag de småskaliga odlingarna verkligen kan bidra. Jag tror inte på att var och en ska odla själv, det kräver kunskap att få avkastning på det man odlar.

Hon har sett hur Stockholm förändrats

genom åren, hur handelsträdgårdarna som tidigare försörjde staden med bland annat frukt och grönsaker, bär, lök och potatis, mer eller mindre helt försvunnit på ett halvt sekel.

– På trettio- och fyrtioalet uppskattar jag att det fanns nånstans mellan sju hundra och tusen handelsträdgårdar i Stockholm. De var väldigt små. Ungefär sjuttio procent av företagen hade en hektar eller mindre att odla på.

Fram till mitten av nittonhundratalet fanns det flest handelsträdgårdar i landet i och omkring Stockholm, vilket hade att göra med att den största delen av befolkningen fanns där.

– I Hässelby och Skälby fanns det omkring hundra handelsträdgårdar som mest, stora arealer med växthus och drivbänkar. Det finns inte ett spår kvar av detta i dag. Det fanns även ett antal handelsträdgårdar i Tungelsta.

Hon tycker att man bör värna den stadsnära odlingen igen. Och att den absolut kan bidra till att öka Stockholms självförsörjningsgrad.

– Ja, jag tror det behövs såna och jag tror de kan bidra med frukt och grönt. Vi har ju en produktion av spannmål i dag som räcker till dubbla befolkningen, vi exporterar spannmål. Vi har egentligen ingen brist på bulkföda, det vi har brist på är frukt och grönt. Där är vi beroende av import.

BEREDSKAPSPLANERINGEN AVSKAFFADES I mitten av 1990-talet, sedan dess har det inte skett några regelbundna

studier av livsmedelsförsörjning utifrån ett krisperspektiv.

Och sedan Beredskapsförordningen upphävdes 1 juli 2002, har ingen myndighet haft ansvar för livsmedelsförsörjningen.

Ingen myndighet har heller ett direkt handgripligt ansvar för att utfordra medborgarna med mat.

– Frågan är om det finns ett samhällskontrakt där staten ska se till så att du inte svälter ihjäl, eller inte, säger Catrin Molander, chef beredskapsenheten Jordbruksverket.

På ett sätt gör det ändå det. När det gäller livsmedelsproduktion finns ett överstatligt åtagande vad gäller de jordbruksfonder som bildades av EG (föregångare till EU, red. anm.) efter andra världskriget för att få igång jordbruket igen.

– Man ville då säkerställa att maten blev tillräckligt billig så att människor kunde äta sig mätta. Så bakgrunden till EU-stöden som betalas ut till bönderna i dag är för att förse befolkningen med livsmedel till ett vettigt pris.

Camilla Eriksson forskar om krisberedskap på Totalförsvarets forskningsinstitut, FOI. Enligt henne pågår en debatt just nu om hur den svenska livsmedelsstrategin ska planeras och självförsörjningsgraden öka.

– Det har inte tillsats någon vanlig statlig utredning, utan det man gjort är att ge myndigheterna i uppdrag att utreda, analysera och titta på frågan. Det är Livsmedelsverket, Jordbruksverket och Statens veterinärmedicinska anstalt som tillsammans ska göra det.

Bland annat har man fått i uppdrag att titta på en kriskost.

– Vad ska man kunna äta om det blir kris eller krig? Men det uppdraget var inte kopplat till vad man då ska göra, vilka åtgärder man ska ta för att få fram den kosten. Svaret är lämnat, men man behöver se på vad man ska vidta för åtgärder. Hur ska det byggas upp ett lager? Av vem? För vem?

Var? Det är olöst, kan man säga.

AMARTYA SEN – OM SVÄLT

- Svält inte i första hand en brist på mat, utan brist på förmågan att skaffa mat när krisen uppstår. Den förmågan beror på att ett lands politiska ledarskap, dess demokratiska funktioner, fungerande myndigheter, individuella fri och rättigheter och fria medier har satts ur spel.
- Länder som drabbas av svält brister i dessa funktioner. Dessutom är det ofta väpnade konflikter i svältområden, där våldet bryter ner samhället och gör det allt svårare för människor och myndigheter att hantera situationen.

Amartya Sen är en indisk nationalekonom som forskat om svältkatastrofer.

Catrin Molander på Jordbruksverket tror inte på, vilket skedde under kalla kriget med stora beredskapslager, att stapla konserver i stora hangarer.

– Vi har ganska mycket livsmedelsproduktion i Sverige, så det handlar om att få in insatsvarorna i landet, att man kan prioritera. Vi tror att de företag som gör det de gör till vardags fortsätter att göra det. Då ger det mer om vi fyller en tank med gödningsmedel och mediciner, än om vi fyller den med vete – vete kan vi odla själva, men vi kan odla mer av sånt vi behöver om vi får in gödningsmedel.

I händelse av krig blir mat ett viktigt verktyg, för båda parter.

– Får vi krig i delar av landet kommer vi ju inte åt lager och slakterier i de delarna, vi måste minska sårbarheten och tänka att vi kan hålla igång även med vissa delar av landet avskuret.

Just nu pågår en livlig diskussion huruvida Sverige ska ansöka om medlemskap i Nato eller ej.

NATO STÄLLER KRAV PÅ SINA MEDLEMSLÄNDER OM ATT HA EN VISS FÖRSÖRJNINGSFÖRMÅGA.

Camilla Eriksson

Påverkar den diskussionen hur ni tänker rörande självförsörjningen?

– Nato ställer krav på sina medlemsländer om att ha en viss försörjningsförmåga. Och då talar man inte om att man måste producera allt själv, utan om att ha koll på sina flöden, ha en viss produktion, ha sina nyckelfunktioner i landet säkrade. Det är ju inte så annorlunda från hur vi redan tänker

Enligt Camilla Eriksson på FOI kan man redan se vissa stödinsatser för jordbruket, både på nationell och EU-nivå. Men hon tror att det mest blir att man följer vad det får för konsekvenser.

– Just nu är det en kris i Sverige på grund av att det är ett krig i Europa. Det kommer bli ökade kostnader på livsmedel som till sist slår på oss konsumenter. Det har börjat redan, men kan bli värre i höst, när årets skördar inte finns att tillgå. 🍷

Frälsningarsarmén inbjuder till

Storbandsjazz för Ukraina

Swing & Beat Big Band med
sin sångerska Gunnel Gisslén

musik av Duke Ellington och Count Basie

tisdag 7 juni kl 19:00

FRI ENTRÉ & SERVERING

Kollekt går till
Frälsningsarméns arbete för Ukraina
Swisha gärna! Skriv "Ukraina"

FRÄLSNINGSSARMÉN TEMPLET, Östermalmsgatan 69, Stockholm, T-Bana Stadion

I GATUPLANET

I

avsnitt har hittills sänts av den nya podcasten "Varje samtal räknas" från organisationen Mind. Det är en podd om psyket, där de dyker ner i olika frågor om psykiskt mående tillsammans med drabbade, anhöriga och kunniga på området. I första avsnittet "Hur mår tjejerna?" gästas de av Ida Höckerstrand och Sofie Hallberg från Ångestpodden.

Köparnas svar på säljarnas tack-sms för Swish-köpet

"Vilket reportage om Ali Boulala och Glasmästeriet på Söder."

"Det bästa i tidningen var Helio som är forskare på folkhälsa. Hans tankar och råd var solklara."

"Jag gillar verkligen reportaget om Ali Boulala. Det är inspirerande att läsa om folk som håller sig nyktra."

"Vad bra att swishen kom fram, det kändes så dumt att det strulade när du skulle iväg."

Svar förmedlas till respektive säljare.

ORD FRÅN GATAN

"...och en tallrik brännvin till det!"

Ett gammalt talesätt av den före detta tidningssäljaren Sigge – han dog 2013 – som brukade säga så när han köpte sina tidningar på redaktionen.

ULF STOLT

Markku Ranta har skrivit ett trettiotal låtar. Två av dem framför han ibland med bandet Dom Fläckfria som han blivit medlem i ganska nyligen. Låten han filar på nu heter "She arise".

Vad var det du spelade nyss?

– Det är en egen låt som heter "She arise". Jag började skriva på den för kanske tio år sen, det har tagit lite tid att få ihop den. Det är ju två ganska tydliga separata delar i låten. Jag har ändrat lite komp och så genom åren.

Den låter lite folkmusik, vad har du för influenser?

– Jag började spela punk, så det var mest Misfits och Ramones och sånt.
– Hemma var det finsk musik, både morsan och farsan lyssnade på musik. Schlager och tango och sånt.

Hur många låtar har du skrivit?

– Trettio, fyrtio. Jag skriver upp text och ackord på ett papper. Nu spelar jag med Dom fläckfria. Vi spelar ute ibland, har spelat på Lilla Wien och på Teater Tribunalen, bland annat. Då kör vi två av mina låtar.

ULF STOLT

Som tioåring spenderade Situation Sthlm-säljaren Ronny Lejon varannan helg på Skånegatan. Här bodde hans pappa, här fanns flipperhallar och det hände alltid något – det var roliga helger.

BERÄTTAT FÖR **MARIA HAGSTRÖM** FOTO **ANNELI HILDONEN**

MIN PLATS

Jag gillade huset som min pappa bodde i. Det var så stort och mäktigt och gammalt. Tunga dörrar till lägenheterna, högt i tak och det fanns en vind. På 80-talet revs huset. Det är lustigt att man kan ta ner ett hus mitt i allt, de sitter nästan ihop. Som tändar och så blir det en glugg. Men det byggdes ett nytt hus.

Jag var hos pappa varannan helg. Vi hade en bra relation. Jag följde med honom om han byggde hus på helgerna och vi kunde ta en kryssning till Finland eller åka till Gröna Lund. Det hände nåt hela tiden.

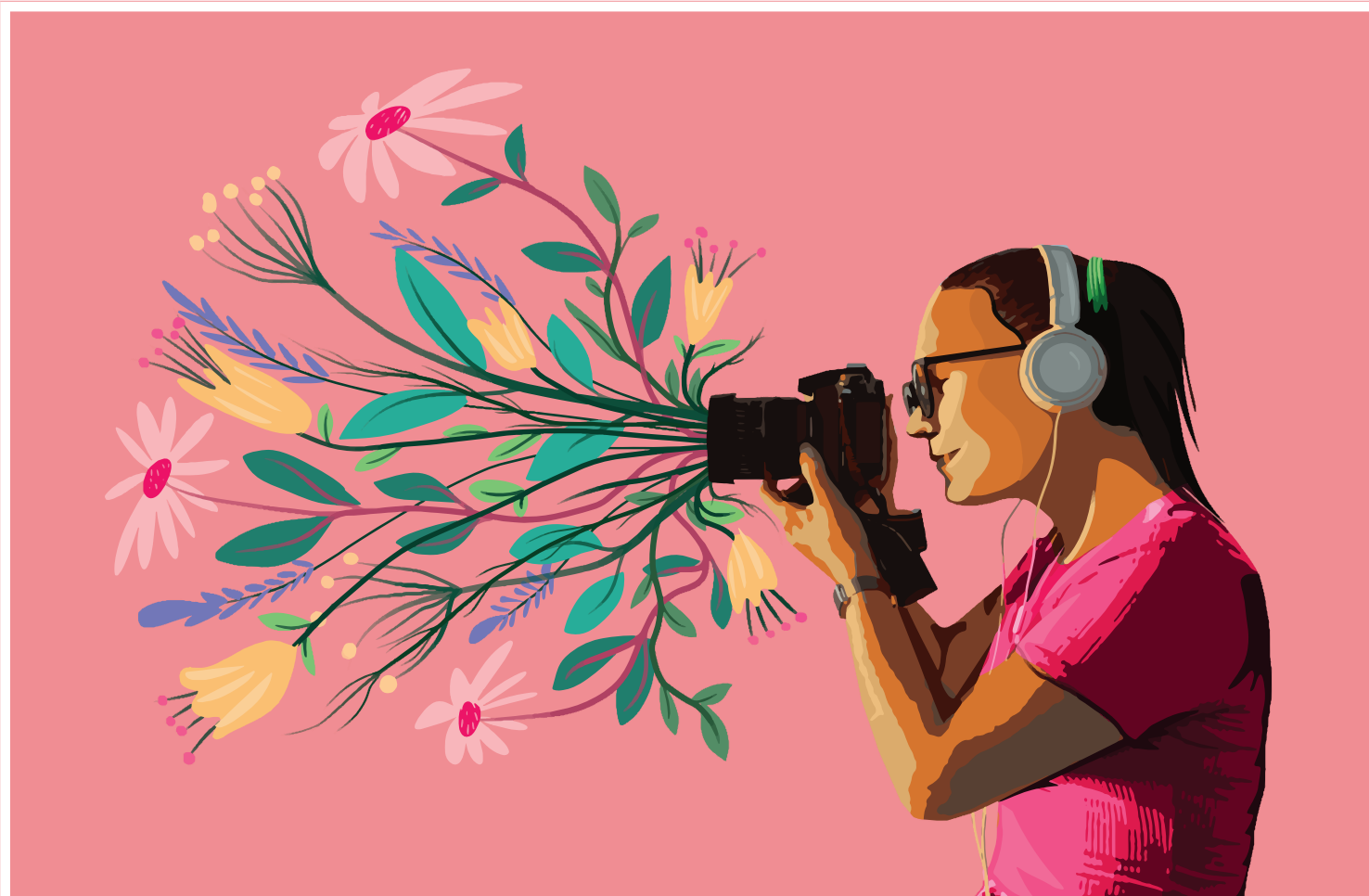
Här på Skånegatan fanns det en vapenaffär då, där folk kunde köpa pistoler och gevär. Och så var det massa spelhallar. Jag kunde spela flipper från morgon till kväll tills pengarna jag hade fått av pappa tog slut. Sen sprang jag ut och pantade flaskor för att få ihop nya pengar att spela för.

Spelade jag mot pappa så vann jag. När jag

var 15-16 deltog jag i Flipper-SM och kom fyra. Jag är fortfarande torsk på flipper.

Jag hade ingen kompis här på Skånegatan. Kamratskapen var mer ute i Farsta hos mamma, där vi barn lekte "Röda vita rosen" och sånt. Här sprang jag runt för mig själv i kvarteren eller med min storebrorsa. Jag följde hans fotspår och vi hade liknande intressen.

Pappa blev bara 36 år. Han krökade ihjäl sig. Jag var 12 år då. Han var byggarbetare och hade eget företag. Det tillhörde väl vardagen då, att de gick hem sen och drack sina bira på kvällen. Jag har aldrig dragits till alkoholen, men jag har varit beroende av heroin. Nu får jag metadon, bor på stödbandet Krinolinen och börjat sälja Situation Sthlm. Det har blivit stor skillnad i mitt liv på kort tid. Om jag har levt på en sida de första 50 åren så ska jag väl leva på den andra sidan i 50 år – den vita sidan om lagen. 🍷

Beroendevården i Stockholm satsar på kultur

– Startar verkstäder, dansklasser och kreativa väntrum

KULTUR HAR POSITIVA effekter på människors hälsa. Därför satsar nu Beroendecentrum på att integrera kultur i beroendevården i ett samarbete med Kompetenscentrum för kultur och hälsa vid Region Stockholm.

– Många av våra patienter är kreativa. Genom projektet kan de få andra influenser här än bara fokus på sin sjukdom. Forskning visar också att kultur har positiv verkan och helande kraft, säger Maija Segle Konstenius, som är projektledare för projektet Kultur och hälsa inom Beroendecentrum.

WHO har sammanställt forskning, över 3 000 studier, om kulturens hälsoeffekter som visar att musik, dans och andra kulturella aktiviteter har mätbara, positiva effekter på människors hälsa.

Enligt Regionen Stockholm framtidsplan ska kultur vara en integrerad del av hälso- och sjukvården.

Maija Segle Konstenius

BEROENDECENTRUM

Satsningar har de senaste åren gjorts inom olika vårdområden och nu hakar beroendevården på. Beroendecentrumets verksamhetschef Johan Franck har en önskan om att ta in kulturen i hela kliniken.

– Det handlar om många enheter, från Åkersberga till Södertälje, som också är väldigt olika. Det är metadonmottagningar där patienter går i flera år, det är öppenvård där patienterna kanske är ett tag och det är Maria Ungdom, mödravård med mera, säger Maija Segle Konstenius.

Varje enhet bestämmer om och vad de vill satsa på och har en egen kontaktperson som håller frågan

levande. Alla kan komma med idéer, få praktiskt hjälp eller ekonomiskt bidrag till material eller annat.

– Det finns ett intresse och många idéer. Till exempel har flera tänkt att patienter kan ställa ut egna verk, vissa har startat levande verkstäder eller har tankar på att skapa ett kreativt väntrum, berättar Maija Segle Konstenius.

Exempel på aktiviteter är en nystartad dansgrupp för äldre på Magnus Huss-mottagningen och Maria Ungdoms heldygnsvård har en danspedagog som kommer en gång i veckan.

I båda fallen får patienterna delta i dans som inte handlar om prestation utan utgår från hur förutsättningarna ser ut för deltagarna just den dagen.

DIGITALA BERÄTTELSE ÄR en annan satsning där patienten med hjälp av en padda eller mobil gör en egen kort film som är en till tre minuter lång. Den kan handla om patienten själv, ett intresse eller ett minne. Det kan vara ett sätt att uttrycka sig, få kreativt utlopp för tankar och känslor, men också för vården att få mer kunskap

"Många av våra patienter är kreativa. Genom projektet kan de få andra influenser här än bara fokus på sin sjukdom."

Maija Segle Konstenius

"Kultur ger mervärde till vården"

CHRISTINA PAULSRUD ÄR Beroendecentrums BISAM, det vill säga brukarinflytandesamordnare.

Inom projektet Kultur och hälsa har hon som "egenerfaren" till uppgift att lyfta brukarperspektivet. Dels fångar hon upp eventuella idéer från patienter på patientforum och förmedlar dem vidare, och hon bidrar med ett kompletterande perspektiv – patienternas – när nya förslag diskuteras på projektets möten.

– Om nån till exempel skulle föreslå inköp av knypeldynor så skulle jag nog påpeka att det inte är nåt som jag nånsin har hört att

nån vill ha.

När man genomgår en behandling kanske man inte alltid vill eller orkar prata, påpekar hon. Då kan konsten fungera som en ventil och som kommunikation, om behandlingen av någon anledning tar emot och känns tung. Eller om det går väldigt bra.

– Kultur ger ett mervärde till vården. Det är ett fantastiskt roligt projekt. Som patient hade jag älskat om det funnits möjligheter att måla. Jag hade gärna skapat digitala berättelser och kanske prövat på kravlös dans.

MARIA HAGSTRÖM

Christina Paulsrud

om patienternas upplevelser.

– De gör sin egen berättelse och gör sin röst hörd, men de måste inte visa upp det för nån om de inte vill. Det är terapeutiskt, även när de inte berättar om det allra svåraste, säger Majja Segle Konstenius som är legitimerad psykolog.

Konstblick är ett annat exempel. Hälso- och sjukvården i Region Stockholm rymmer en av landets största samtida konstbestånd. Konstblick handlar om att göra den konst som redan finns på många enheter mer synlig och tillgänglig. Med en kort text om verket och några reflektionsfrågor i en box fäst på väggen, är tanken att Konstblick ska inspirera till samtal mellan personal och patient eller mellan patienter.

Majja Segle Konstenius hoppas att projektet Kultur och hälsa ska bli en naturlig del i vården och hjälpa till i

rehabiliteringen.

– Tanken är att vi under projekttiden i år och nästa år ska testa och se vad som funkar. Sen kan det förhoppningsvis fortsätta, det är ju inte tänkt att vi bara ska "ha roligt" nu.

MARIA HAGSTRÖM

FAKTA

I Region Stockholms budget för 2016 fastslogs att ett kompetenscentrum för kultur och hälsa skulle inrättas, med ambitionen att integrera kultur i vård och omsorg.

Exempel på beviljade projekt för i år är VR-upplevelser för barn och unga på Astrid Lindgrens barnsjukhus, teaterprojekt på Norra Stockholm Psykiatri och Kreativt skapande inom palliativ vård på Jakobsbergs sjukhus.

Boendekoncept från USA startar i Märsta

I USA FINNS det uppemot 3 000 boenden enligt konceptet Oxford House. Nu har det första öppnat i Sverige, som även är ett av de första i Europa.

– Det tog oss ett helt år att bli godkända och kvalitetssäkrade av Oxford House i USA. Vi har

"Vi har anpassat det efter det svenska samhället, här finns ju socialhjälp på ett annat sätt än i USA."

anpassat det efter det svenska samhället, här finns ju socialhjälp på ett annat sätt än i USA. Men det kostar inte kommunen en krona, säger Håkan Åström, föreståndare på Hörnstenen som både har ett traditionellt stödboende och Oxford House i Märsta.

Boendekonceptet startades för 30 år sedan. Det är ett drogfritt kollektiv för hemlösa människor

Håkan Åström

HÖRNSTENEN

med erfarenhet av substansberoende. De delar på gemensamma kostnader och har möte varje vecka där de röstar demokratiskt i frågor som berör samtliga.

De boende har försörjning genom till exempel arbete, pension eller sjukpenning.

– Det finns inget slutdatum för boendet såvida man inte flyttar ut till något helt privat senare.

I den svenskanpassade modellen av Oxford House kan de boende – om de vill – få hjälp av personal på stödboendet två trappor upp, till exempel vid kontakt med myndigheter. I nuläget är det tre lägenheter i Oxford House-delen av Hörnstenen, som drivs av LP-vännernas Kamratförening.

– Men det finns absolut planer på att utvidga, säger Håkan Åström.

MARIA HAGSTRÖM

24%

lägre inkomst kan en långvarig depression i tonåren leda till som vuxen. Anna Philipson, hälsoekonom på Universitetssjukvårdens forskningscentrum i Örebro, har räknat på effekterna av att sätta in insatser och har följt upp vad personer som var deprimerade i tonåren hade för inkomst i 40-årsåldern. Långvarig depression visade sig påverka förvärvsinkomsten men inte "lätta" depressioner.

FÖRETAGSPRENUMERATION

Med en företagsprenumeration hjälper du och ditt företag till att göra Stockholm till en bättre stad för oss alla att bo i. Vill ni också företagsprenumerera på Situation Sthlm och synas med er logotyp på denna sida? Kontakta oss:

Herman Sundgren (herman@situationsthlm.se), tel: 08-545 953 94

ZBK

 apoteket

Brunnberg & forshed

Abaton
PRODUKTION AB

ATRIUM LJUNGBERG

BTH BYGG

Acne 艾可尼

Autoexperten

BYGGMÄSTAREFÖRENINGEN
BYGGNADS AB

adda
Ett företag inom SKR

ARVET

 BYGGNADS

Flinks JÄRN

STIFTELSEN OSCAR HIRSCHS MINNE

 advokatfirman sallnäs

 Capio Geriatrik

Flyttpoolen
08-770 00 00

HMXW arkitekter

ADVOKATFIRMAN ÅBERG & CO

 Capio Psykiatri

FLOWY

JÖRGENSENS RÖR AB

ADVOKATFIRMAN
Thomas Bodström

 AXFAST
UTVALDA LÄGEN

CEDERQUIST

FOURSIDE

hiQ

Kamasa-TOOLS

afa
FÖRSÄKRING

 BENGT DAHLGREN

 CERTE REVISION

 Fora

HRM
Affärsutveckling
Relationer med affärsfrekar

KOJAPO

aimo park

bergkrantzarkitekter

gibon

IKANO
Bostad

Kommunal.

 Akademikerförbundet SSF

BOLIDEN

Chef.♥Mgruppen = Chefakademin

INDUSTRI **VÄRDEN**

 Akademikernas a-kassa

Bonnier Fastigheter

CHINA TEATERN

Fildeln Gröna Lund

 Indutrade
Industrial Components

 KPA

ALLBA

 BO BY
BOTKYRKABYGGEN

 DANVIKHEM

 Grönsakshallen
Sorunda

inplenion.

 KONSUMENT FÖRENINGEN STOCKHOLM

ANDERS BODIN FASTIGHETER

 BRANDKÖTTET

 dina Dina Försäkringar

H2M

 iiriiiis
utvecklingscenter

kungsleden

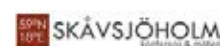
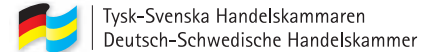
SPARTOI AB

WÄSTBYGG
våra hem

Sandart&Partners

VEM ÄGER SANNINGEN?

Utan fri press är det fritt fram för världens stora ledare att diktera sanningen precis som de vill. I Ryssland faller nu ett mörker över allt vad pressfrihet och oberoende journalistik heter. Läs mer om vårt arbete på reportrarutangranser.se eller stöd kampen för pressfrihet direkt genom att **swisha ett bidrag till vårt 90-konto 123 90 044 90**

RSF

REPORTRAR
UTAN GRÄNSER

REPORTRAR
UTAN GRÄNSER

STOCKHOLMSKRYSSSET

Lös, skicka in och vinn

Som en liten paus i läsningen tycker vi att du nu, när du blåddrat ända hit, ska hämta en penna, lösa korsordet och skicka in det till oss.

Via vår intrikata slumpgenerator kommer sedan tre vinnare att dras bland de inskickade rätta lösningarna.

Den stolta vinnaren belönas med samlingsboken *Ljusglimtar ur RadioSkugga* från det prisbelönta radioprogrammet RadioSkugga från 2012.

Andra och tredje pris är ett nyckelband med Situation Sthlms logga på.

Förra månadens vinnare:

Birgit Johansson, Ålberga

Nyckelband:

Margareta Gäfvert, Säter Bo Vinnerljung, Johanneshov

Se förra månadens lösning på sidan 46.

Stockholmskryssset är ett samarbete mellan Situation Sthlm och tidningen Kryssset, en månadstidning för alla kryssintresserade.

KRYSSSET

						HAR HY PÅ HJÄRNAN SÅGS I DALLAS		LAGER TILLGRIPA		STRÄLANDE ÄMNE	UPP- TRADER FRÄCK	SARGADE DEN ÄR SKAM- FYLLD
						NÄRR NYTTJAR STÖTANDE BILJÄRDÄ- RER?				PÅ ÅK FRÅN ESTLAND IDOLBILD		
								KAN DET FRYSTA EKAR				
									STÄL- STARK CLARK			
												DEN KAN STJÄLPA
SKULTEN		CHARMA	IDOGT KNOG	GUTE- SPORT KAN GRISA						DYGN- HALVA BILDADE		
							PASSION			HÖG SIGNAL COSTA MEN INTE BRAVA		
EGEN- ÄRTAD		ALKOR HAR NÄGOT VISST									KORT VARA ROCKKON- SERTEN	
BLEV SKAKAD				LAPSANG SOU- CHONG GAV LITEN LISA			MYCKET MAGRA MED HERRE I UTTRYCK					KEL
					JÄMMER- UTROP LÄSKE- DRYCK			SNABB TÄVLING FRUS- TADE				
UTBYTT	DEL- STRÄCK- AN								JOBBAR DE FLESTA FALLET			I DEN BOR ORNEN
SMÅ- STEN			GUAR- DIOLA SPIRAN- DE				LÖSMYNT FÖRR KLAGO- LÄT			I ÄRMEN HÅ ÖGONEN PÅ		
BLIR ALDRIG MAMMA		TIPSA VATTEN- HÄL								RÄKNE- ORD SES REKRYT		
ÄR STEGE MAN INTE VILL KLÄTTRA PÅ				KNUBB- DJUR LYNX			BRUKAR ÅKERMARK KAN VARA EN LÄXXA				DRAS MAGE PÅ BAD- STRAND ACKORD	
							VÄLUPP- FÖST- RAD					
DAGS ÄR IDAG					SKRIVA SMÄTT					TRÄSLAG SOM DÖFTAR GOTT		

©Tankesport Foto: Bigstock

Namn:

Adress:

Postadress:

Skicka in ifyllt kryss senast 17 maj. till: Situation Sthlm Torkel Knutssongatan 37 118 49 Stockholm

"Ingen regissör känner sig säker på att bli uttagen till Cannes." – Ruben Östlund, vars film *Triangle of Sadness* tävlar om Guldpalmen.

"Placebo är inte magi, det är naturligt."

Karin Jensen

BOK Karin Jensen är en av världens främsta placeboforskare. I boken *Hoppets anatomi* berättar hon hur hjärnan och kroppen samverkar och att förväntan påverkar hur vi uppfattar något. Som att sockerpiller kan lindra.

– Det är inte magi, det är något naturligt. Det är exempel på hur vi fungerar, säger Karin Jensen som är docent på Karolinska Institutet.

Placeboeffekten är egentligen samma som förväntanseffekten och den sker hela tiden.

– Om vi får veta att ett vin är exklusivt så tenderar det att smaka godare. Om nån säger att en lukt är lagrad parmesan eller att det är kräks så blir det olika reaktioner. Vi är inte passiva mottagare av sinnesintryck, hjärnan lägger till information och skapar egna

MARTIN STENMARK

upplevelser av tidigare erfarenheter.

Precis som ett aktivt läkemedel kan sockerpiller ge effekt, eftersom hjärnan förväntar att det ska hjälpa och kroppen kan frisätta smärtstillande ämnen.

– Vet vi att det är morfin som vi får mot smärtan så får det större effekt än om morfinet injiceras utan att vi vet vad det är. Placeboeffekten är inbakad även i effekten av riktiga läkemedel.

Går det att använda sig av den effekten själv?

– Det går inte att tänka sig frisk. Men däremot kan sjukvården tänka på att den psykologiska aspekten påverkar. Ibland informeras det noga om biverkningar av läkemedel, men mindre om vad en behandling det är bra för. Då går man miste om en del av effekten och det kan snarare leda till nocebo – vi blir sämre.

MARIA HAGSTRÖM

Waldersten & Fröst har en väg ut

MUSIK I föreställningen "Xodus (Vägen ut finns här inne)" med musik av bland andra Bach, Mozart, Verdi, Brahms, Händel, Béla Bartók och Jacob Mühlrad, skapar Jesper Waldersten bilder i realtid till musiken som visas på en stor skärm.

OTTERSBERG

De olika musikverken, som skiljer sig markant åt, löper direkt över varandra.

Martin Fröst beskriver det som att man "rör sig från rum till rum". Det framförs också texter, som

Jesper Waldersten och Martin Fröst samarbetat kring.

Medverkar gör Kungliga Filharmonikerna och Eric Ericssons kammarkör.

FOTNOT: På Konserthuset 5 och 7 maj.

ULF STOLT

Erik Axl Sund avslutar trilogin med *Otid*

BOK Internationellt har det gått bättre för författaren Erik Axl Sund än det gjort hemma. Bakom namnet döljer sig två personer – Jerker Eriksson och Håkan Axlander Sundqvist. 2010 debuterade de med romanen *Kräklickan*. Rättigheterna till deras tre första böcker är sålda till 38 länder och bara i Tyskland har deras böcker sålts i över 2 miljoner exemplar.

Parallellt med skrivandet driver de ett konstgalleri och ett skivbolag tillsammans i ett litet kulturhus på Södermalm.

Otid är sista, fristående delen i deras Melankoli-trilogi, och släpps 12 maj.

ULF STOLT

Värt att kolla upp:

Diorama

FILM Tre barn och oddsen mot sig, Frida och Björn kan bara hoppas på sorkarna, hönsen och lejonerna. Tuva Novotnys tredje film.

Ingen är kär i år och andra sånger

Hurula

MUSIK Med koll på sina rockrötter och någonting vettigt att säga.

Alltid bakom er

Avantgardet

BOK Samtliga lätttexter och Rasmus Arvidssons egen berättelse om sin och Avantgardets märkliga DIY-resa som började i en tvättstuga i Nybro.

United Stage presenterar

Bob Hund
Markus Krunegård
Cherrie
Gina Dirawi
Johnossi Klara Keller
David Ritschard GERD

20
22

695:-

INDUSTRISEMESTERNS POP- & DANSPEST

6.8 STOCKHOLM
Slakthusområdet/Fällan Park
Biljetter kalasturnen.se

UNITED STAGE

DÅTID STHLM

MAJ
1987

RIKSÅKLAGAREN VILL ATT Justitiekanslern utreder om Olof Palmes hemligstämplade obduktionsprotokoll, som DN kunde avslöja detaljer ur 15 april, utlämnats oriktigt och om publiceringen skadat polisutredningen och jakten på mördaren.

Allt färre barn föds med skador av mammans missbruk under graviditeten, enligt en ny utredning. Nu föds cirka 100 barn per år med skador från mammans missbruk, i slutet av 1970-talet uppgick antalet enbart alkoholskadade barn till cirka 150 barn per år.

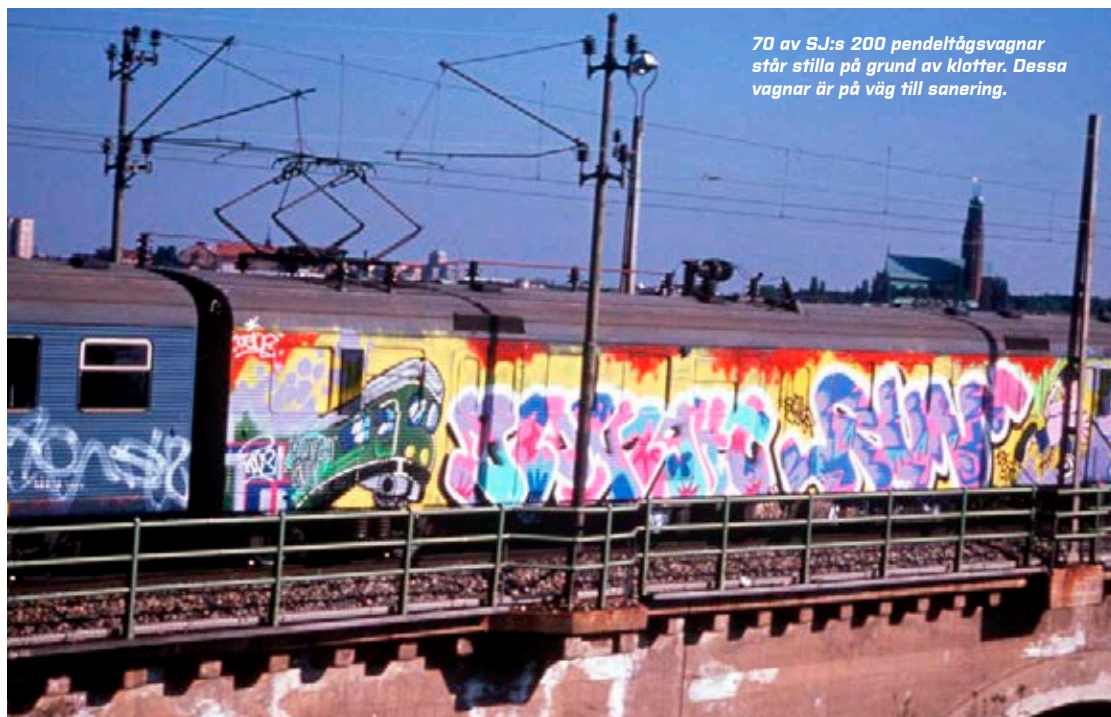
Varje lördag sprider Sverigepartiet – en sammanslagning av Bevara Sverige Svenskt och Framstegspartiet – invandrarfientlig propaganda i gången mellan T-centralen och Centralstationen. Och varje lördag är det bråk med Riksförbundet Stoppa Rasismen. Senast var man 30 mot 150 och polisen fick gå emellan och skydda de 30 sverigepartisterna.

Vid World Trade Centers Associations styrelsemöte beslöts att etablera ett World Trade Center i Stockholm.

Varje månad körs två personer på av tåget i Stockholm – de genar över spåren, kör bil bredvid bommarna eller begår självmord. Nu startas en kampanj för att öka respekten för tågen innan de nya snabbtågen tas i bruk.

Gustav Vasas kröningsmynt från 1528 säljs på myntauktion i Stockholm för 380 000 kronor – det dyraste mynt som sålts i Skandinavien.

MYSTISKA VÅGRÖRELSE I vattnet strax norr om Kärsön undersöks av dykare från både marinen och brandförsvaret. Fem män i närheten av stranden grips men släpps efter förhör.

70 av S.J:s 200 pendeltågsvagnar står stilla på grund av klotter. Dessa vagnar är på väg till sanering.

PER-OLUF SANNA/S/TT

Det uppsökande arbetet bland missbrukare i Stockholm måste förstärkas rejält för att förhindra smittspridningen av HIV-virus. Ytterligare 58 socialsekreterare ska anställas för uppsökande, samt två uppsökare vid Kronobergshäktet och två som ska bistå polisen vid anhållningar.

En 21-årig man knivskärs till döds på Hagalundsgatan i Solna efter en dispyt – den ska enligt polisen ha handlat om svenskar och invandrare – som startat på nattbussen.

Många flyktningbarn får allvarliga psykiska problem av att gå och vänta på uppehållstillstånd, på grund av den byråkratiska och omänskliga behandling de utsätts för, enligt Ulla Esbjörns-son, barnpsykiatrisk kurator som utrett på uppdrag av Röda Korset.

Många män i Åkersberga har högt blodtryck. I Åkersberga finns, enligt de läkare som leder undersökningen, cirka 5 000 "manschettarbetare" – män i åldrarna 30-55 år – som man antar lever stressigt.

Isoleringsmontör Guy Almérida i Sol-lentuna fyller 40 år.

ETT KÖRKORT, 40 LEKTIONERS UTBILDNING PÅ TRAFIKSKOLA KOSTAR 7 270 KRONOR.

126 skyddsrum i tunnelbanan, de största ligger utmed Hjulsta/Akalla-banan. Där ligger också flest specialkonstruerade nödutgångar.

TVÅ MÅNADER GAMLA Midas är det första, nyfödda spädbarn i Skandinavien som räddats till livet med en ECMO-maskin, en modifierad hjärt-lungmaskin.

En 19-årig man från Hersby, på väg från Ropsten till Thorildsplans gymnasium för mösspåtagning, kläms fast mellan dörrarna när han halkar när han försöker bända upp dem för att komma med tåget, och avlider.

Lennart Helsing är den första barnboksförfattare som får samfundet De Nios stora pris.

En kvarts miljon ungdomar har sett "Stockholmsnatt".

Staden inrättar en dataombuds-

man. Hit kan allmänheten vända sig med frågor om vilka register man finns i och vilka regler som gäller.

Ett körkort, 40 lektioners utbildning på trafikskola i Stockholm, kostar 7 270 kronor. Kör man upp som privatist kostar det 770 kronor inklusive halkbana.

Roland Larsson – yrkesmålaren som för fyra år sedan fick en uppenbarelse i fjällen – är Frälsningsarméns nya helbrägdagörare. 1 000 personer ser honom begå handpåläggning i Solnahallen.

70 av S.J:s 200 pendeltågsvagnar står stilla på grund av klotter. Enligt SJ skulle den nya policyn, att inte köra med klottrade vagnar, inte påverka trafiken.

En ambulans stjäls vid S:t Eriks sjukhus.

ULF STOLT

MAJ

1945 Norska trupper arresterar Vidkun Quisling. Han döms till döden för landsförräderi och arkebuseras 24 oktober 02.45 vid Kruttornet på Akershus i Oslo.

1990 Den svenska expeditionen på Mount Everest lyckas med sitt mål och några av klättrarna når 11 maj toppen Lhoitse, 8 516 m-ö.h.

1930 Vid Stockholmsutställningen, anordnad av Stockholms stad och Slöjdföreningen, får funktionalismen sitt stora genombrott.

Karl XII-statyn

FAKTA

Karl XII-statyn i Kungsträdgårdens södra del invigdes 30 november 1868 och är modellerad av bildhuggare Johan Peter Molin, som även gjort fontänen i Kungsträdgården. Han byggde en ateljé på gården till sitt hus på Näckströmsgatan för att i dagsljus kunna studera sin kungastaty.

Bland andra politikern August Blanche och publicisten August Sohlman låg bakom initiativet att resa en staty över de som stupat i Poltava 1709. En fest hölls på Mothanders circus för att samla in pengar till statyn.

Den göts på Kungliga Myntet på Kungsholmen i två omgångar av Heroldt från Nürnberg. Bronset väger 2,5 ton.

Statyn omges av fyra mörsare, gjutna i Dresden 1678. De erövrades av Karl XII när fästningen Neumünde vid Riga återtog från Sachsarna 11 december 1701. Relieferna på dem föreställer Proserpinas bortrövande.

30-NOVEMBERFIRANDET

Firandet av Karl XII:s dödsdag har högtidlighållits på olika sätt i Stockholm sedan 1930-talet, bland annat på krigsskolan Karlberg och med flaggning och parad av karolinska drabanter på Skansen.

Och det har ofta förekommit oroligheter i samband med firandet.

Sedan bildandet av det national-socialistiska Nordiska Rikspartiet 1956 har firandet av Karl XII:s dödsdag 30 november skett i Stockholm genom kransnedläggning vid Karl XII-statyn i Kungsträdgården. Kransen har alltid burit texten: "Alltid i ärofyll hägkomst".

1972 uppmärksammades firandet för första gången av Sveriges Television, som i inslaget berättade att det var Nordiska Rikspartiet som var arrangör.

På 1980-talet tillkom skinnskallarna som en ny grupp som började hylla Karl XII och delta i de olika organisationernas firanden. Och firandet blev alltmer massmedialt bevakat, det började locka till sig allt fler traditionella främlingsfientliga och rasistiska grupperingar och motdemonstranter, det blev ofta kravaller och bråk i samband med firandet – 1988 greps 187 personer i samband med firandet i Stockholm. 1991 direktsände ett flertal tv-stationer firandet.

Firandet av Karl XII:s dödsdag 30 november är en av de mest långlivade högerextrema traditionerna i landet. Även om 30 november inte längre uppmärksammas på samma sätt i dag, sker det regelbundna manifestationer och ceremonier av olika högerextrema grupperingar.

PÅ HÖRNET

John Ericssonsgatan/Pontonjärgatan

"Vi övar att cykla på lite olika ställen i området."

NAMN: Jimmy Eriksson och dotter Lilly, 2 år, som tycker det är roligt att cykla, ofta cyklar med pappa och längtar efter att lära sig cykla själv.

GÖR: Projektledare

BOR: I området

Brakar ni öva på att cykla här?

– Nja, det är lite olika. Ibland. Vi övar att cykla på lite olika ställen här i området – borta i Kronobergs-parken, där borta vid lekparken, här på gatan.

Är du pappaledig nu?

– Nej, bara ledig i dag. Jag jobbar som projektledare annars, med lite olika typer av projekt – stambyten, ventilation och sånt, fastighetsgrejer.

TEXT **ULF STOLT**

FOTO **MAGNUS SANDBERG**

VAR MED OCH SKAPA NORDENS STARKASTE MATCHUPPLEVELSE!

HAMMARBY
PERSONAL

Hammarby Fotboll arbetar ständigt för att förbättra upplevelsen för vår publik och en viktig del är arbetet som våra publikvärdar utför. En publikvärd tar hand om våra besökare, hälsar alla välkomna, svarar på frågor och hjälper publiken att hitta rätt på arenan.

I samband med våra matcher på Tele2 Arena och Hammarby IP ställer mer än 200 personer upp ideellt för Hammarby Fotboll. Vi vill att alla ska känna sig välkomna och att våra arenor blir till ett andra hem.

Därför letar vi nu fler som vill engagera sig som publikvärdar hos oss. För att du ska känna dig trygg och trivas så ingår en utbildning inom service, HLR och brandskydd, vilket också blir en nyttig erfarenhet att ha med sig ut i arbetslivet.

Vill du bli en del av vår gemenskap? Hör av dig till Håkan Leydner på evenemang@hammarbyfotboll.se så berättar vi mer om hur det går till att vara publikvärd på våra matcher.

HAMMARBY
FOTBOLL

1990 började vår längsta resa.

Bra Miljöval

Ganska tidigt bestämde vi oss för att minska klimatavtrycket från Stockholms kollektivtrafik. Ja, innan world wide web ens hade lanserats – då började vi fasa ut fossila bränslen från bussarna.

32 år senare drivs alla våra 2200 bussar förnybart. Något få städer med så många bussar lyckas med. Fossilfria tågresor har vi sedan gammalt. Redan 1996 började vi köpa in ren el från sol, vind och vatten. Till alla pendeltåg, lokaltåg och hela tunnelbanan.

Idag är en bussresa med oss 97 % fossilfri. Nya tåg är nästan helt återvinningsbara och vi installerar solceller på våra depåtak. Nästa milstolpe? Bara elbussar till 2035, då når vi noll CO₂-utsläpp från trafiken.

Drygt hälften av alla som reser kollektivt i Sverige, gör det med oss. Det vi förändrar spelar roll. Därför vill vi fortsätta framåt och letar hela tiden nya saker att förbättra. Följ vår resa utan slut på sl.se/miljo.

